

SAMBAND

No. 107 Mars 1917

“Samband” utkommer hver maaned og er et literær-historisk skrift for norske hjem i Amerika. Det er et organ for bygdelagbevægelsen og er særlig tilegnet bygdelagenes historiske virksomhet. Abonnementspris \$1.00 aaret; enkelte hefter 10c hvert.

Utgives av SAMBAND PUBLISHING ASSOCIATION, 322 Cedar Ave., Minneapolis, Minn.

Bestyrer og redaktør:
A. A. Veblen.

ISSUED MONTHLY AT MINNEAPOLIS, MINN.

Entered as second-class matter December 5, 1910, at the post office at Minneapolis, Minn., under the Act of March 3, 1879.

Samband

is a monthly magazine containing historical and biographical sketches from Norwegian settlements in America, besides old country folk-lore, tradition, and history; and is designed to be a magazine of general literary interest for the home. It is an organ for the **Bygdelag** movement in America. Subscription price, \$1.00 a year. Single copies, 10 cents.

Published at 322 Cedar Ave., Minneapolis, Minn., by the **SAMBAND PUBLISHING ASSOCIATION.**

Manager and Editor, A. A. Veblen.

305 Walnut St. S. E., Minneapolis, Minn.

Indhold av No. 107, Mars, 1917.

	Side.
En norsk bygds historie. Olav Redal. X.....	257
De første aar ved St. Olaf College. Mrs. Anna E. Mohn. IX.	279
Udvandringshistorie fra Ringerikesbygderne. O. S. Johnson. VIII.	283
To ny digtsamlinger. J. D.	298
Lidt nybyggerhistorie fra Spring Grove og omegn. O. S. Johnson. XXV.	301
Laan og bytte av litterære sager. Martin Ulvestad ..	307
Fra en sætesdøl. A. H. Rystad	310
Valdres Historielag. I. O. H.	311
Nedtegnelser. N. I. Wold	312
Lidt fra valdrisfesten i Manfred. Eivind Rudi.....	415
Valdrisgaven. Eivind Rudi	317
Om indsamlingen til Mindegaven. T. O. Roble.....	318
Kvittering for bidrag til Valdrisgaven. A. M. Sundheim	III

Vi har et større Lager af
standinaviske Fonograf-
Reforde end noget andet
Musikhus i Byen. Vort La-
ger af nye standinaviske Re-
forde vil interessere alle
musikelskende.

Skriv efter Katalog.

NORTHWESTERN MUSIC HOUSE,
Carl Raugland. 520 2nd Av. S. Minneapolis, Minn.

Samband.

No. 107

Mars

1917

En norsk bygds historie.

Av Olav Redal.

X.

Scandia,

Bestenfor Haram grænser mot Canadalinjen i nord og Scottia township i vest. Scandia-navnet passer utmerket, da svensker og norster bor om hinanden i dette strøk. Dog er nordmændene i stort flertal. Her er landet jevnt og minder om Red River dalens frugtbare sletter. Dog er det trist dette med flogen som ikke er at se og med vandet som ligger saa altfor langt nede i jorden. Men naar hveten begynder at spire utpaa vaaren er der allikevel vakkert vest paa prærien. Og om søndagen er der saa stille, at selv den mest nervøse professor vilde føle freden og stilheten. Naturen, i skjøn forening med folket, skaper søndagsfreden. Hører du binderen furre paa søndagen, saa er det ingen av „vore“ som eier „riggen“. Vort folk har fundet ut, at det betaler sig bedst baade i aandelig og timelig henjende at gi denne dag til gudsdyrkelse.

Av nordmændene som lever her er de bønder fra Lesje i Gudbrandsdalen i stort flertal. Det er arbeidsomme folk, som ikke graver sit pund ned i jorden. Det er folk præget av sterkt religiøsitet og jeg tror og vet, at den ting er blit til velsignelse. De eier land og meget gods, vest paa prærien, det er sandt nok, men den største rigdom er den arven de har med fra Lesje i Gudbrandsdalen. En arv som mange av os har,

enten vi vil vedkjende os arven eller ikke. Det er minderne fra hjemmet, hvor ordet lød og hvor livet levedes til Guds ære.

John Vermon er født 7de juni 1872 paa Leirmo i Lesje av foreldrene Peder L. og Guri M. Leirmo og utvandret til Amerika vaaren 1893. John arbeidet som snekker i Pope County, Minn., i fire aar og reiste derpaa til Norge, hvor han opholdt sig et aar og kom saa i 1898 til Bottineau. Han blev gift i 1898 med Marie E. Haugen fra Lesje, som kom over til Amerika samme aar. Hun er født 13de januar 1870 av foreldrene Erik D. Haugen og Marit Johannesdatter.

Paa den tid Vermon i 1898 kom til Scandia var næsten intet land optat. Noen saa kvarter var tat høsten '97 og vaaren '98. Vermon fortæller at han, Albert Billehus, John Somsh, nu i Canada, og E. D. Nelson var de første og eneste skandinaver, der bodde i Scandia i 1898. Tom Shermann og Kelly-familien var de eneste av andre nationaliteter.

§ 1905 blev townet organiseret og fik navnet Scandia, væsentlig av den grund at den overveiende del av nybyggerne var skandinaver. Ved folketællingen i 1905 hadde Scandia 300 indbyggere og 10 aar senere, i 1915, 430. Townets første embedsmænd var: Supervisors, Iver P. Brændjord, Sam Haakenstad, John Coliton; Treasurer: E. D. Nilson; Assessor: J. P. Vermon; Clerk: Wm. Steen. § 1915 hadde Scandia en samlet formue av \$284,541 og er i forhold til størrelsen det rikeste township i countyet.

Vermon er av dem som ikke saa snart „kan glemme gamle Norge.“ Foruten sin første tur til Norge i 1897 var han med familien til Norge fra høsten 1905 til høsten 1906 og likejaa fra 1909 til 1912 og familien opholdt sig da særlig paa Lillehammer. Deres barn er: Peder, født 1898; Marie, 1901; Einar, 1906 og Gustav 1911.

No offentlige bestillinger har Vermon hat embedet som

direktør for skole-distriktet og er for nærværende skolekasserer og assessor for townet og vicepræsident for Farmers Elevator and Supply Co., Roth. Han er en av dem som følger godt med tiden og som trods sine mange pligter som farmer og offentlig bestillingsmand faar tid til at læse en hel del. Slik skal det være. Vorherre vil ikke at vi bare skal strape land og penger sammen, han vil sikkert at vi nu og da, naar anledning gives, skal ta ut paa færd, opfriske minderne i barn-domshjemmet, glæde far og mor ved et besøk eller fælde en taare paa deres grave. Vi hædrer ikke far og mor paa det vis at vi aldrig tør bruke nogen dollars paa et besøk til hjemmets arve, ei heller paa den maate, at vi rynker paa næsen til alt det norske og synes det er saa gildt dette at faa lov til at glemme gamle mor og bli amerikaner i tale og skrift.

Christ Nelson er født paa Næs paa Romerike 1860, av foreldrene Nils Nilsen Bardsen og hustru Marie Johnsen. Christ utvandret i 1887, og efter et 10-aarig ophold i Minneapolis kom han i 1897 hertil og tok homesteadland aaret efter. Han blev gift 14de april 1894 av pastor Bangsnes med Anna Saafonsdatter Skarphol (cfr. Ed. Skarphol, Scandia). En bror av Christ, Sam Nelson, lever i Minneapolis. Christ har været townkasserer i 4 aar og er en meget nøiagtig mand, som vil at al ting skal være i god orden.

Albert Billehus er født i Pope county, Minn., av foreldrene Ole og Borghild Billehus fra Naseraal, som utvandret til Pope county omkring 1860. Moren døde i 1881, mens faren, der er igjen gift, lever i Pope County. Albert kom hit i 1898 og tok samme aar homesteadland i Scandia. Han blev gift i 1890 med Randine Nilson. Deres barn er: Cora, Mrs. Oscar Leirvik, Divide County, N. D.; Ottis, Ella, Arthur, Grant, Alice, død, Sarewood, død. Alberts søskende: Knut, Andrew og Emil i Minnesota.

Mrs. **Bilbehus'** far, **Selge Nelson**, født 1832 i Sigdals prestegjæld paa gaarden Rime, utvandret i 60-aarene og opholdt sig først i Wisconsin, senere i Fillmore og Pope Counties, Minn. Hustruuen døde to aar efter ankomsten. De andre søskende er: Karen, gift med Leonard Nilson, er død; Helene, gift med John Home, er død; Christian Nelson, Portal, N. Dak. Selge, som har tat homestead i Scandia, lever hos datteren. Han er trods sin alder spræk og kvif.

Nils Pederson er født 1839 paa gaarden Setterlund, Vermeland, Sverige, og utvandret med familie i 1888. Efter et ophold i Grant County, Minn., paa 9 aar kom han hit i 1897 og tok homestead i Scandia, som nu eies av John Pederson. Hans barn er: Emil, Maddock, N. D.; Wil., Nelson, Scandia; Christine, gift med Carl Lybeck; Hulda, gift med Gustav Lybeck, Tuttle, N. D., og Adolph N., Wildrose, N. D. Nils har en bror, Peter Setterlund, i Minnesota. Nils og Karoline blev gift i Sverige i 1873 og jeg haaber de oplever sin guldbryllupsdag.

Emil Olsen er født 1877 i Vermeland, Sverige, paa gaarden Knappen, av forældrene Ole Erikson og hustru Anne Mathieson. De var begge fra Solør i Norge og Emil blir derfor svennk av fødsel, men egte norsker eller sokning naar folkeslaget tages i betragtning. Emil utvandret til Amerika i 1892 og, efter at ha opholdt sig i Wisconsin, Minnesota og La Moure County, N. Dak., nogen aar, kom han i 1896 til Bottineau og tok aaret efter homesteadland. I tre aar var han sammen med Emil Erikson i forretning i Souris. Nu driver han sin store farm og er en driftig kar som det er en ære for baade svenske og norske at regne som sin landsmand. Han blev gift i 1902 med Marie Kluckstad (cfr. Ole Kluckstad, Scottia). Deres barn: Agnes, Oliver, Ruth, Morris, Berdin og Memmie. Emils søskende: Ole, Martin, Claus, Sjal-

mar, alle av Noonan, N. D.; Karl og John i Sverige, Oscar Olson, Noonan, N. D., og Mrs. Sivert Stene, Haram.

Ole Sveen er født i Lesje 1867, av forældrene Tore Sveen og hustru Marit Løftingsmo, og utvandret i 1893 til Pope County, hvor han i 5 aar drev farmarbeide til 1898, da han kom hit og fik homesteadland 10de juni samme aar. Han blev gift 1910 av pastor Ole T. Nelson med Sigrid Eriksdatter Huse eller Dalen, faren fra Dobre, moren fra Lesje. Oles søskende: (Cfr. John Sveen, Scandia)

Lars Torundstad er født i Lesje 1873, av forældre Jacob Torundstad og hustru Anne Sjaasheim, begge døde. Lars kom til Bottineau fra Norge i 1897 og tok om høsten samme aar land i Scandia, hvor han fremdeles bor. Han blev gift i 1905 med Everine Pederson og de har følgende barn: Alma, Rivald og Elen. Lars har tre søskende i Divide County, Ole og Jacob, samt søsteren Gina, gift med T. Skarphol. Hans i Norge, Isejaa Johanne og Marit, gift med Jonas Loring. Disse tre sidste opholdt sig endel aar her i landet. Lars Torundstad er en belæst og tænkende mand. Jeg trives sammen med farmere, men ofte har jeg blit kjed av „crop“ snak og da er det en stor fornøielse at træffe slike karer som Lars at tales med. Der er endel som ikke kan forstaa at nogen kan ha slik stor lyst paa at læse. Jeg tror jeg forstaa.

Claus Pederson er født i Værdalen 1840, av forældrene Per og Marta Rognhaug, og utvandret i 1904. Efter en tids ophold kom han i 1905 hertil, hvor han og hustru lever hos sin datter, Mrs. Lars Torundstad. De blev gift i 1870 i Norge. Deres barn er: Matilde, Inga, Job P. og John, alle i Canada. Magda, Poulsho, Wash.; Karl P., McKenzie County, N. D.; Sigvardt P., Divide County, N. D.; Ole P., Virginia, Minn.; John P. paa tur i Norge; Lina, Ebrine, Mrs. Lars Torundstad; Johannes P. døde i Minnesota.

Mathias Næstegaard er av de første jettlere i Scandia, idet han saa tidlig som vaaren 1897 tok homesteadland. Han er født i Lesje 1876 og utvandret i 1897 og kom til Bottineau samme aar. Han blev gift i 1905 av pastor Svingen med Oline Norderhus (cfr. Sivert Norderhus, Scandia). Deres barn er: Olga, Mabel, John, Inga, Helga. Mathias' foreldre var gaardbruker i Lesje, Johannes Torsteinen Næstegaard og hustru Oline Ølstad. Broren til Mathias, Torvald Næstegaard, er farmer i Scandia og en anden bror, Sivert, farmer ved Noonan, Divide County, N. D. Fem søskende bor i Norge. Mathias er en drivendes kar, som har været svært heldig. Han eier en av de fineste farme i jettlementet. For kun saa aar tilbake kjøpte han av Fr. Guttu to kvarter land for \$11,000 og Mathias er foruten disse kvarter eier av to og en halv kvart til.

Torvald Næstegaard er født i 1871 i Lesje og utvandret til Amerika i 1898 og kom samme aar til Bottineau County og fik sig homesteadland i Scandia, hvor han desuten eier endnu en kvart. I Williams County har han ogsaa to kvarter land, saa det maa siges at Torvald er i gode omstændigheter. Dertil er han ungkar og kan ha det akkurat som han vil. Søskende: (Cfr. Math. Næstegaard, Scandia).

Paul Norderhus kom hit i 1897 og var blandt de første i Scandia. Paul blev født i Lesje 1875, av foreldrene gaardmand Knut Norderhus og hustru Rønnaug Torstensdatter Randa. Han utvandret i 1892 og kom hit efter 5 aars ophold i Pope County. Han blev gift i 1903 av pastor Raftshol med Anna Kluckstad (cfr. Bert Kluckstad Scottia). Deres barn er: Clarence, Oliver, Rudolph og Marie. Hans søskende er: Sivert, lever paa farsgaarden i Lesje; Brite, Mrs. Torsten Næstebø, White Earth, N. D.; Marit er gift med Gaakon Rудie, Lesje; Marie, gift med Knut Rystuen, Lesjesfogen.

Paul var i mange aar trustee for Lesje menighet og formand for Fram avholdsforening. I avholdsarbeidet var han varmt interessert.

Da Paul Norderhus efter kun saa dages sykeleie døde forrige aar vakte det sorg over hele jettlementet. Jeg nedtegner brudstykker av en nekrolog i „Fram“:

Paul Norderhus, Scandia.

„I 1897 tok han sig homesteadland i det nuværende Scandia, 6½ mil nordvest for Souris. I dag, ikke 20 aar siden jletten toges i besiddelse, ser vi et veldyrket, velopbygget jettlement, hvor nordmænd bygger og bor i velstand og fred. Et jettlement, hvor kirkeflokken hver søndag kimer de kjendte, kjære toner utover til vort folk. Dette jettlement fik Norderhus være med paa at bygge. Han fik være med at reise kirken, fik være med at støtte alt det som godt var. Og nu fik

han dør paa det sted han selv fik bygge, det sted hvor kone og barn møtte ham med kjærlighet. For sidste gang fik han komme til sin kjære kirke og saa fik han hvile i den jord, som han selv ved sit stræv, ved sin svæd har været med paa at indvie.

Godt oplyst, venlig og beskedent som Norderhus var blev han elsket og agtet av unge og gamle. Han sa sjelden meget. Trængte sjelden ind paa nogen. Men hans snilde, granskende blik har været en formaning for mange — ogsaa for mig. Det hjemsted han fik i Scandia har han git avfald paa; men isteden fik han et herligere hjemsted i himmelen. Paul Norderhus blir sakna og hans minde vil længe bevares blandt os alle."

Zver Gravset er født paa Lesjefløggen 1877, av forældrene Hans og Ronnaug Gravset, og utvandret i 1895 og efter 2½ aars ophold paa farm i Brown County, Minn., kom han her i 1898, og eier nu omkring 700 acres land. Han er gift med Bertine Bollen, utdannet som musikk lærerinde ved Concordia College. Gravsets søskende: Hans Gravset, har gennemgaat handelskole i Crookston, Minn., og er nu bestyrer av banken i Roth. Olaf, farmer ved Roth. Brite og Ronnaug Gravset opholder sig her, mens broren Amund Gravset lever i Norge. Mrs. Zver Brændjord, Scandia.

Som de fleste „vest paa prærien“ har Zver gjort det godt i Amerika, og det er en sand vederkvæggelse for en omstreifende mand at komme til Zvers vakre hjem. Gjestfriheten blandt vort folk i den norske bygd kan maale sig med den egte, gode, gamle norske gjestfrihet.

Eduard Skarphol er født i Lesje, Gudbrandsdalen, av forældrene gaardbruker Gaakon Hansen Skarphol og hustru Marit Olsdatter Lanødegaarden. Han utvandret til Amerika i 1896 og tok homesteadland i Scandia vaaren 1898. Eduard blev gift i 1913 med Ragna Norderhus fra Lesje. Sendes

søskende er: Mrs. Mat. Ræstegaard, Sivert Norderhus og fire søskende i Norge. Eduards søskende: Gaakon, Mathias, Bjarne og Anton lever her i settlementet, Hans og Tobias er farmere ved Noonan, N. D.

Eduard fortalte om en jagttur i Norge, hvor han skulde være med en kaptein. Denne syntes at Eduard var for sen paa foten til at begynde med, men det viste sig at Eduard kunde holde følge. De saarede en ren og under forsølgelsen av renen maatte de over en elv. Kapteinen vadet over og blev vaat til skindet, mens Eduard hoppet fra sten til sten, og Eduard og hunden fandt renen længe før kapteinen, som var tung av vandet. Senere fik Eduard anledning til at styde paa en ren som kom svømmende, og da blev kapteinen sint fordi Eduard igrunnen var for let paa foten, saa kapteinen ikke fik moroen av at styte selv.

Hans J. Haugen er født i Lesje 1876, av forældrene Jørgen Hansen Stavemshaugen og hustru Eli Hansdatter Haugen. Hans kom til Amerika i 1897 og tok homesteadland i Scandia aaret efter. En bror av Hans, Eduard Haugen, er farmer ved Noonan, N. D. En anden bror, Hans, lever paa farsgaarden i Norge. At der blev to Hans'er i familien kom av at begge bedstefædre hette Hans og begge skulde opigjenkaldes. Hos Hans har jeg stoppet mange gange og vi kommer godt overens. Jeg vil sætte ham i den klasse som kaldes „de stille i landet“. Han er av dem som ikke vil vække oppsigt, men virker i stilhet. Efter at hans gode ven og nabo, Paul Norderhus, døde har det blit likesom mere ensomt for Hans, saa han trives ikke saa godt som før. Men jeg haaber at han endnu ikke forlater bygden, ti slike farer som han har hvorsomhelst sin mission at utføre.

Ingeborg Ekral fra Skodje ved Malesund utvandret med søn og datter i 1898 og Ingeborg tok homestead i Scandia,

som nu eies av Haakon Skarphol. Ingeborg døde vistnok i 1905. Hendes barn: **John Ekral**, født i Skodje 1885, av foreldrene Halvar og Ingeborg Ekral. John har tat homesteadland i Williams County, N. D. Han har gjennomgaat et kursus ved Sethres Business College, og driver nu mest med snekkerarbeide. Søstre, Oline, nu Mrs. Eidsvig, Calgary, Can. og Anna, har arbeidet paa banken i Roth, N. D.

Hans S. Haugen er født i Ringebu, Gudbrandsdalen, av foreldrene Simon Tollefsrudhaugen og hustru Sigrid Ingebrigtsdatter, utvandret i 1892 og kom samme aar til Bottineau, hvor han tok homestead omkring 1898. Han blev gift i 1901 av pastor Raftshol med Marie Jacobsdatter Ulseteigs-løkken fra Lesje. Deres barn: Selma, Clara, Sina, Selmer, Benny, Hannah og Melvin. Hans' søskende: Ole Haugen, Scandia; Martha, gift med Torstein Sperre, Melroy, N. D.; Johannes og Kristen i Norge; Eli, gift med Mat. Skillestad. Hustruen har en søster, Ingeborg, som er gift med Jonas Haakenstad, Duluth, og flere søskende i Norge.

Iver M. Brændjord er født 18de oktober 1873 i Lesje, av foreldrene Martin Iverjen Brændjord og hustru Guri S. Rønningen, og utvandret i mars 1893 til Renville county, Minn. Han kom til Bottineau i juni 1898 og tok homestead i juli samme aar. Han graduerte fra normalskolen i Madison, Minn., 1907 og fra Normal College ved Nord Dakotas universitet i 1901. Fra 1903 til april 1909 var han county auditor i Bottineau og fra 1912—1913 alderman i Ronan, Montana, hvor han nu driver forretning og er gift. En bror er Hans M. Brændjord, Glasgow, Mont. Sigurd, død (cfr. Scandia).

Lore Hagen er født paa Dobre i Gudbrandsdalen 1873, av foreldrene Ole Haakenstad fra Lesje og hustru Brite Pedersdatter Mindal fra Dobrefogden. Lore utvandret i 1897, kom

til Bottineau i samme aar og tok homestead i 1898. Han blev gift i 1908 med Ingeborg Kjeldshus. Lore's søskende er: Kristian Hagen i Canada; søsteren Marie, gift med Albert Bolberg, Oregon, og tre søskende lever i Norge.

Ole Afdem er født i Lesje paa Afdemshagen 1863 og utvandret i 188 til Pope County, Minn., hvor han arbeidet paa farm i 15 aar, til 1899, da han kom hit og fik homesteadland. Han blev gift i 1889 av pastor P. Winter med Marie Amudsdatter fra Lesjefogden, søster av Anton Sveum og Mrs. Wil. Steen. Ole har en bror, Kristian Afdem, i Minneapolis, og en søster Mrs. Oline Kaldal i Glenwood, Minn. Afdem's og hustrus barn er: Clara, Carl og Oscar. Ole har været skolekasserer i flere aar og en grei og bra far.

Sivert Rorderhus er født i Lesje 1871, av foreldrene Hans Høie og Marit Hålfset og utvandret i 1899 og tok samme aar homesteadland i Scandia. Dertil har han kjøpt 160 acres av Sr. Hovland. Siverts søskende: Mrs. Ed. Skarphol, Mrs. Matt. Næstegaard. Tre søstre og en bror lever i Norge.

John Sveen er født i Lesje 1860, av foreldrene Lore Sveen og hustru Marit Vøstingsmo, begge døde. John utvandret i 1885 og opholdt sig i Pope County, Minn., som farmer og snekker, til han i 1899 kom til Bottineau, hvor han aaret før hadde tat homesteadland. Han blev gift i 1888 av pastor Sæterlie med Carrie Thorson, født i Lesje. Deres barn er: Marie, Gusta, Thoral, Jenny, Thomas, Clara, Inga, John, Marthil og Marion. Johns søskende: Ole Sveen, farmer i Scandia; Mari, død. Mrs. Sveens søskende: John Thorson, Minneapolis, Minn.; Christ Thorson, Granite Falls, Minn. og en søster i Norge. John har været medlem av skolestyret og sekretær i Lesje menighet. Han har en av de fineite farmhjem i settlementet, nær Lesje kirke.

Sivert Haakenstad er født i Lesje 1869, av foreldrene

Sivert Paulsen Gaafenstad og hustru Marit Olsdatter. Sivert utvandret i 1891 og opholdt sig i Minneapolis og Montana til han i 1898 kom hit. Homesteadland i Scandia tok han i 1899 og har nu en vakker farm, godt bebygget. Han blev gift i 1911 av pastor Pederfson med Anne Hansdatter Gaafenstad, født i Lesje. Deres barn er: Henry og Morris. Hustruens søskende er: Karoline, født i Lesje, lever nu her i settlementet; Olga og Johanne bor i Norge. Siverts søskende (cfr. Christ Gaafenstad Haram). Sivert var med og organiserte farmerelevatoren i Roth og er en av direktørerne. Han var ogsaa med i arbeidet for townets organisering. Han er som de fleste er „vest paa prærrien“ en oplyst og hyggelig far.

Peder P. Sletten er født paa Lesjefogen 1871, av foreldrene Peder Sletten og hustru Brita Leren og utvandret i 1890 og opholdt sig i Watonwon, Minn., i 9 aar, til 1899, da han kom hit og tok homestead som nu eies av Iver Gravset. Selv bor Peder paa 320 acres som han byttet til sig hos Gravset. Han blev gift i 1899 med Kari Kluffstad fra Lesje. Deres barn er: Bella Pauline, Peder, Mabel, Walter og Anne. En søster av Peder er Mrs. Ensrud, Pekin, N. D. Peder er en drivende far, som er godt likt av sine naboer.

Ole Kjeldshus er født i Lesje 1879, av foreldrene gaardbruker Hans Kjeldshus og hustru Ingeborg Løftingsmo og utvandret i 1899 og tok homestead ved Mouse River i 1901. Han bor paa sin hustrus homesteadland som hun tok i 1898 og har dertil kjøpt 120 acres. Han blev gift i 1903 av pastor Raftshol, med Karoline Gaafenstad (cfr. Christ S. Haram). Deres barn er: Sigurd, Ida, Karl og Marvin. Oles søskende: Jens Kjeldshus, Noonan, N. D.; Ed. Kjeldshus, Souris; Inga i Norge; Oliver Kjeldshus, Melsb, Minn., og Marit, gift med John Keep.

Nils Nilson er født 1878 i Biridalen, av foreldrene John og Karen Nilsen, og kom 8 aar gammel med sin morfar til Wisconsin. Hans foreldre var døde to aar tidligere. Nils kom til Bottineau i 1894 og i 1899 tok han homestead i Scandia og har nu en vakker farm. Han blev gift i 1902 med Anna Bakke fra Baage i Gudbrandsdalen. Hun er død. De har fire barn.

William Sten er født i Elberum 1874, av foreldrene gaardmand Otto Steensløkken og hustru Marte. Han utvandret i 1892 og efter et aars ophold ved Osakis, N. D., kom han i 1893 til Bottineau, hvor han i 1896 tok homestead, nordøst for Souris. William lever nu i Scandia, hvor hans hustru i 1900 tok homestead og har dertil kjøpt 160 acres. Han blev gift i 1902 med Kari Knudsdatter Sveum. Deres barn er: Myrtle og Clarence. Williams søskende: Anne, Mrs. Aug. Wenstad, Oline, Mrs. Ch. Cook. Hustruens søskende: Cfr. Ole Afdem, Scandia. William har betjent et aar som sekretær for townet og 4 aar som fredsdommer.

Karl Skagen er født i Hassel prestegjæld, Westeraalen, 1863, av foreldrene Sjur Andersen og hustru Elisa, og utvandret i 1899 og tok samme aar homesteadland i Scandia. Han er ugift. Søskende: Adolf Skagen, Landa; Lina, gift i Wisconsin; Ingeborg, Mrs. J. Jacobson, Canada.

Ivar Brændjord blev født i Lesje 1869 av foreldrene Peder Brændjord og hustru Marit Kolstad. Han utvandret i 1890 og kom i 1891 til Bottineau County, hvor han i 1893 tok land i Haram township, men flyttet senere til Scandia, hvor han døde i sine bedste aar i 1905. Han mindes i bygden som en bra og oplyst mand. Han blev gift i 1897 med en søster av Iver Gravset (cfr. Scandia). Deres barn er: Mary, Betsy, Hans og Peder. Mrs. Brændjord har et vakker hjem og farmen renter hun ut.

Ole P. Nordfletten er født i Lesje 1862 av foreldrene Peder Nordfletten og hustru Anne Løfingsmo. Peder Nordfletten er en agtet og bekjendt lægmand i Norge og øver en stor og gavnlig indflydelse paa store strøf i Gudbrandsdalen. I snart 60 aar har Nordfletten virket som lægmand i Hans Nielsens Gauges retning.

Ole kom til Amerika i 1884, opholdt sig et halvt aar ved Zumbrota, Minn., derfra til Syd Dakota et aars tid, Madelia, Minn. en vinter, arbeidet 14 aar i Minneapolis som murer og paa Lagerhus. Har ogsaa arbeidet paa farm og som skolelærer og boktrykker. Fra Minneapolis kom han hertil i 1900 og fik sig homestead som nu eies av Solset. Efter en tur til Canada kom han tilbake og kjøpte land og lever nær Lesje kirke. Ole har arvet haugianismen efter sin far. Han har ogsaa arvet farens interesse for læsning og skrivning og som taler.

Ole Nordfletten blander sig ikke meget ind i politisk selv om han ogsaa følger godt med tiden. Nei hans interesse ligger i det kirkelige. I Minneapolis var han menighetens diakon og her har Ole været søndagskolebestyrer, formand i Fram avholdsforening, diakon i Lesje menighet, sekretær i samme, og sekretær i Nordvestens indremissionsforening. Han har ogsaa indehat embeder i townet.

Nordfletten blev gift i 1886 med Marie Thoring, født i Lesje, død i Minneapolis 1896. Deres barn: Peder, teologisk student ved Gauges synodes seminar i Red Wing. Bella, paa homestead i Montana, holdt skole i flere aar. Anna, holder skole i Montana. Inga holder skole. Harald Thoring er hjemme paa farmen.

Nordfletten blev gift anden gang i 1900 med Agnethe Øvregaard, født i Jillemore County, av foreldre fra Stange, Sedemarken. Hendes søskende er: Ole Øvregaard, Britisk

Columbia; Adolph, Seattle, Wash.; Dyre i Canada; Albert, Jillemore County, Minn.; Severin, Anders og Magnus ved Minneapolis; Johan i Canada; Julia, Helene, Ida og Bergitte, bosatte i Minneapolis.

Adolph Pederson er født i Pope County 1874, av foreldrene Martin og Charlotte Pederson, som utvandret fra Bestre Götland i Sverige for snart 50 aar siden til Pope County, hvor de har farm.

Adolph Pederson kom til Bottineau omkring 1900 og tok homestead i Scandia, som nu eies av Sedin.

Pederson graduerte fra høiskolen i Glenwood og College i St. Peter, og studerte ved universitetet i Indiana, hvor han tok graden A. B. Han holdt i flere aar engelsk, norsk og svensk skole, og var i 6 aar Register of Deeds i Bottineau County. Han blev gift i 1907 av pastor Kavalin, med Hannah, datter av C. Forsberg (efr. Dalen). Deres barn er Alice og Waldon. Pederson døde i 1914 og enken lever paa farmen i Scandia.

Olaf Johnson er født i Sirdalen, Stavanger amt, 1870, av foreldrene John og Ragnhild Myhland, begge døde. Olaf utvandret i 1897 og opholdt sig endel aar ved Hålstad og Moorhead, Minn.; Hillsboro, N. Dak. og i Montana, til han kom hit, hvor han tok homestead i 1900. Han blev gift i 1903 med Marie Mikkelsen Westby, født i Wisconsin. Hendes bror er John Mikkelsen, Roth, N. D. Flere søskende lever i Wisconsin, hvor ogsaa faren opholder sig.

Paul Sand er født 1874 i Nordre Fron, Gudbrandsdalen, av foreldrene Paul D. Sandbakk og hustru Marit, og utvandret til Amerika 17de mai 1891. Efter en del aars ophold i Watson, Minn., og Larimore, N. D., kom han i 1900 til Bottineau og tok samme aar homestead i Scandia. Han blev gift i 1903 med Silda Arelson og har børnene Oscar

og Clara. Sands søskende er: Ole Sandbakkén, Boyd, Minn.; Hans, Montevideo, Minn.; Ole, Boyd, Minn.; Paul har i flere aar været sekretær i skolestyret og er en opløst og flink far.

Josef Otteson er født 1863 i Nølanda sogn, Sverige, av forældrene skomaker Otto Olsson og hustru Kaisa Erikssdatter. Otteson utvandret i 1891 og efter et 9 aars ophold i Wisconsin kom han hertil i 1900 og tok samme aar homesteadland i Scandia. Han blev gift i 1884 i Sverige med Mari Erikssdatter, født i Sverige. Konen kom over en tid efter manden. Deres barn er: Mari, Mrs. Anton Anderson, Hilma, Mrs. Albin Erickson, Sarah, Mrs. Nils Berg og Esther hjemme.

Nils Berg er født i Lesje, av forældrene Ole Olsen Berg og hustru Lina Nilsson og utvandret i 1894 og kom i 1895 til Bottineau, hvor han omkring 1900 tok homestead i Scandia. Han blev gift i 1905 av pastor Svingen med en datter av J. Otteson (cfr. Scandia). Deres barn er: Johan Hilding, Olaf, Mabel, Nora, Mina, Clara og Nils. Nils er død og enken renter ut farmen.

Halvor Moen er født 1872 (cfr. Gilbert Moen, Souris) og ankom hertil i 1900, hvor han tok homestead i Scandia ved Lesje kirke. Landet rentes nu av John Sveen. Halvor er ugift og lever i Souris.

Mikal J. Høfseth, er født paa Lesje 1874, av forældrene Jacob Høfset og hustru Ida Brekke, født ved Trondhjem. Faren har skydstation og er postaapner. Mikal utvandret i 1892 og opholdt sig i Pope County et aar, i Cooperstown en sommer og fem aar ved Devils Lake. Var tilbake til Norge i 1898 og opholdt sig hjemme i tre aar til 1901, da han kom til Bottineau og tok homesteadland i 1902 i Scandia, som han solgte til Andreas Berg. Han bor nu paa 270 acres som han kjøpte, og blev for et aars tid siden gift med Marit Hau-

gen, født i Lesje 1886. Mikal er en av bygdens mest avholdte mænd. I alt kirkelig arbeide tar han del med stor interesse. Særlig er han en trofast arbeider i avholdsforeningen og ungdomsforeningen.

Albin Erickson er født i Halland, Sverige, 1880, av forældrene John Aug. Erickson og hustru Pauline, og utvandret i 1897 og kom samme aar hertil, hvor han tok homesteadland i 1901. Han blev gift i 1907 med Gilma, en datter av J. Otteson (cfr. Scandia). Deres barn er: Hilmer, Ewald, Carl og Albin. Albins søskende: Emil Erickson, Souris, N. D.; Johs. Erickson, Mc Kenzie, N. D.; Mrs. Oscar Anderson og Mrs. John Lindström, Souris, N. D.

John Pettersen er født paa gaarden Torpaasen, Fryksjønde sogn, Sverige, 1873, av forældrene Peder Petersen og hustru Kari, født Johnson, død i Sverige. Peder døde her for 13 aar siden ved et ulykkestilfælde. John utvandret i 1893 og opholdt sig i Traverse County, Minn., til 1902, da han kom hit og tok homesteadland i Scottia, som han senere solgte til John Lindström. Han eier nu 2½ kvart foruten hustruens homesteadland, som hun tok i 1898. Petersen har været medlem av skolestyret i 4 aar, fredsdommer en termin, assessor en termin, direktør i farmerelevatoren og farmerforet i Souris og trustee i den svenske menighet. Han blev gift i 1902 av pastor Raftshol med Esther Forsberg. Deres barn er: Elmaa, Arthur, Walter Frances og Ruth. En søster av Pedersen er Mrs. Skoglund, McKenzie County, N. D.

Eduard Kjeldshus er født i Lesje 1883, av forældrene Hans Kjeldshus og hustru Ingeborg Løftingsmo, som er igjen gift med Tore Hagen. Eduard utvandret i 1903 og kom hit samme aar. I 1904 tok han homesteadland i Williams County og har i de senere aar opholdt sig her, for det meste som farmer. Han blev gift i 1912 i Alexandria, Minn., med

Gannah Bjørne, født i Pope County, Minn. Forældrene, Ole Bjørne og hustru Guri Stavem, var begge fra Lesje. En søster av Mrs. Kjeldshus er Mrs. Edvard Olson, Kramer, og en er Mrs. Halvor Stavem, Mohall. Edwards søskende (cfr. Ole R., Scandia).

Ole S. Haugen er født i Ringebu 1871, av forældrene (cfr. Hans S. S., Scandia) og utvandret i 1891 og kom samme aar hit, hvor han tok homestead, 80 acres ved Jacob Dalen og 80 acres inde i Turtle Mountain. Dette har han solgt og renter nu land i Scandia. Han blev under et ophold i Norge i 1900 gift med Kari Olsdatter Haugen fra Ringebu. Deres barn er: Selmer, Anna, Selma, Olga og Oscar. Hustruens søskende er: Ole, Lars og Ivar Haugen ved Crosby, N. D. Oles søskende (cfr. Hans S., Scandia).

Ole Torsgaard er født i Lesje 1877, av forældrene Hans Torsgaard og hustru og utvandret i 1897 og kom samme aar hit, hvor han arbeidet fem aar hos Martin Botten. I 1899 tok han homesteadland ved Dunbar i Saram, men fik bytte med det land han nu har. Han blev gift i 1905 av pastor Raftshol og har flere barn. Saren **Hans Torsgaard** er født i Lesje 1846, av forældrene Martin og Anne Torsgaard og utvandret til Amerika i 1902. Han tok homestead i Williams County, N. D., i 1904. Hans hustru er Ingeborg. Søskende: Rønnaug, Mrs. John Vorgen, Wis.; Tore Brenden, Wis.; Ole Brenden, Oregon, farmer; Andr. Torsgaard, skomaker i Norge; Anne og Marit i Norge. En bror av Ingeborg, Ole Holsløkken, er maler i Boston.

Carl G. Nelson er født ved Kristiansand 1861 og utvandret tre aar gammel sammen med forældre og søskende til Fillmore County, Minn. Da Carl var 17 aar gammel flyttet familien til Norman County, hvor de bosatte sig nær Gendrum. Carl opholdt sig en tid i Syd Dakota og kom derpaa

til Turtle Mountain, hvor han tok homestead nær Nolette. Han lever nu som farmer i Scandia. Han blev gift i 1884 av pastor Solheim med Clara Sofie Holm, født i Gaffedalen, Norge. Hendes forældre døde ved Gendrum, Minn. Mr. og Mrs. Nelsons barn: Elise og Elisabet, begge døde, Jacob, farmer i Canada; Anne Sofie, gift med Ole Brenden (cfr. Jesper B. Saram); Abraham, Kristine, nu Mrs. Løken; Joseph, Carl, Johannes, Esther og Arthur. Carl Nelsons søskende: Nils Nilson, Syd Dakota; D. T. Nilson, prest i Stanley; Katrine, Mrs. John Erickson; Severin Nelson, Turtle Mountain; Elias Nelson, Gendrum, Minn.; Lars Nelson, Lake Park, Minn.; Abr. Nelson, sidst i Syd Dakota. Flere av brødrene er begavede prædikanter og deltar hver paa sit sted i det kirkelige med stor interesse. Mrs. Carl Nelsons søskende: Martin Holm, Gendrum; Kristine, Mrs. Andr. Holm, død; Torger Holm, Montana; Julius Holm, død i Norge; Anton Holm, død i Norge; Antonette, Mrs. S. Nejs, Halstad, Minn.; Inga, Mrs. J. Johnson, Elkwood, N. D.; Gustava, Mrs. Ar. Jacobson, Gendrum; Abraham og Julius Holm, Gendrum, Minn. Nelsons forældre, Jacob T. og Gurine E. Nelson døde ved Gendrum, Minn.

Sofus Mork er født 1865 i Gassel prestegjæld, Vester-aalen, av forældrene Mons Steffenson Marken fra Bofs og hustru Lava Hansdatter Hennes, og utvandret i 1899 og kom samme aar til Bottineau, hvor han tok homesteadland. Han „renter“ nu Mrs. Ivar Brændjords farm i Scandia. Han blev gift i 1895 med Ingeborg Mellesdatter Morken, som kom til Amerika to aar senere end manden. Deres barn: Marie, Lauritz, Inga, Leif og Melvin. En søster av Sofus, Hanna, er enke og lever i Wisconsin. En bror, Guldberg Steffenson, lever i Seattle, Wash. og en bror lever i Norge. Hustruens brødre: Ole Mork i McKenzie County og Ludvig

Mork i Roth, N. D., en bror og en søster lever i Norge.

Sofus Mork har prøvet noget av hvert i verden. Allerede som 13 aar gammel gut var han med og forliste paa nordlandsfiske. Nordlændingen elsker havet og naar de kommer ut paa de store fletter her i Nordvesten kan det nok hælde at prærien blir havet og gangplogen den lette fisserbaad. Det er ikke at undres paa om nordlændingen mens han sitter paa plogen nu og da drømmer om havet og falder i tanker.

Peter T. Reep er født i Lom Gudbrandsdalen 1ste januar 1851 og utvandret i 1866 fra Bergen med seilskibet „Gustav Adolph“. Det var skibets første reise og turen til Montreal tok fire uker og fem dage. Først opholdt Reep sig i La Crosse, Wis., senere i Rushford, Minn., Meadbo, Kansas og Portland, Oregon. I Kansas tok han homesteadland i 1879. Til Bottineau County kom han i april 1898 og drev i flere aar handelsforretning i Roth. Han blev gift i La Crosse, Wis., 1875 med Caroline Abrahamson, født i Bodø, Nordland og døde i Kansas 1881. Hendes far var Sjur Abrahamson. Deres barn: Lovis Reep, Gesms M. Reep. — Peter Reeps far var Torstein Ræp, søn av Sylfest Ankrust fra Lom og moren var Mari Siversdatter Mendhjeld. Peters søskende: Sigvald T. Reep, Audubon, Minn., død; Syver T. Reep, Kloten, N. D., død; Mrs. Livø Sanden, Michigan, N. D., død; Mrs. Anna Myhr, Douglas, N. D., lever; Mrs. Embjar Ræp, død. Hustruens søskende: Carl Abrahamson, død; Miss Eliason, Fowler, Kansas; Mrs. Berland, Rome, N. D.; Miss Eliason, Saltdalen, Norge. Reep bor nu i Seattle, Wash.

Andrew Sivertson er født paa Gitteren pr. Trondhjem i 1876, av foreldrene Andreas og Karoline Sivertson og utvandret til Amerika i 1896. Efter et 4 aars ophold ved Galstad og Hendrum, Minn., kom han hit i 1900 og tok home-

steadland sydvest for Antler i 1902. Dette land har han folgt og eier nu en kvart land i Williams County. Andrew er bygningsmand og godt likt av folket. Han er ungkar, men der er godt haab for slik en flink og bra kar som Andrew.

Andreas Berg er født paa Ringsaker, Hedemarken, 1883, av foreldrene gaardmand Ole Berg og hustru Verte, død. Andreas utvandret i 1905 og kom til Wisconsin og senere til Montana, hvor han tok land som han har folgt. Hertil kom han i 1910 og kjøpte Mikal Halsjets land, hvor han nu lever ugift. Han har en søster, Selma, nu Mrs. Stensby, Majs.

Gaakon Skarphol er født i Lesje 1885, av foreldrene Gaakon og Marit Skarphol og utvandret i 1903. I 1911 kjøpte han Mrs. Ekrofs homesteadfarm i Scandia, hvor han nu bor. Han blev gift i 1913 av pastor Medal med Anne Milsdatter Afdemshaugen, født i Lesje. Hendes søskende er: Mrs. Ivar Kornkven og Mary Haugen, Souris, N. D.

Anton Anderson er født paa Galland, Sverige, 1885, av foreldrene Anders Bjørguson og hustru Johanne Charlotte, og utvandret i 1902. Han blev gift i 1907 med Marie Otteson (efr. J. Otteson, Scandia). Antons søskende: Oscar Anderson, Emil, Gustav, Ingve; Sofie, gift med Aug. Johnson, alle Souris, N. D.

J. O. Anderson er født 1865 i Vestre Götland, av foreldrene Anders G. Johnson og hustru Kristine Olafsdaughter, og utvandret i 1888 og opholdt sig i Illinois til 1903, da han kom hit og kjøpte 240 acres land, hvorav 160 var Hans Torundstads homestead. Han blev gift i Illinois av pastor Wichsell, med Anna Anderson, født i Sverige. J. O. Anderson og hustru har følgende barn: Elen, Agnes og Wilhelm. Hans søskende er: Efreim Lundquist, Des Moines, Iowa; Claus L., McKenzie County, N. D., og Ida, Mrs. Emil Erickson. Anderson har arbeidet som snekker.

Christian Hovland. Jeg citerer hvad jeg i Sundfjord saga skrev om Christian:

Jeg viste om en søndjording i fettleimentet og en dag ut paa eftermiddagen banket jeg paa døren. Det var smaast stiel paa farmen hans. Saa smaast at jeg ikke har set saa usjel hytte i Søndfjord. Sa stak et skjægget ansigt ut av døren og et par gløgge mistænksomme øine mønstret skarpt den farende fant.

Jeg saa visst noget farlig ut for døren kom ikke længere op, og gamlingen var forsigtig, selv efter at jeg hadde hilst „Godag“ paa gammelt norsk. Jeg forstod straks, at her hjalp det ikke om man var norsk. Kanskje hellere ikke at jeg var søndjording. Imidlertid tok jeg det med taalmodighet. „Du er fraa Dalsfjora, du,“ spurte jeg. „Jau, æg æ no da aage. Men for veit du atte æg æ fraa Dalsfjora?“ Dette fortalte jeg og da begyndte han forsigtig at aapne paa døren og spurte om jeg vilde komme ind. Det led ut paa kvelden og jeg spekulererte paa om det gif an at overnatte, for derved at saa tale med gamlingen, men ved at se mig rundt i rummet gav jeg denne tanke op.

Christian fortsatte det maaltid han hadde avbrutt ved mit komme. Svart kaffe, brød og en slags sild var det hele. Det er paa slik kost folk lever længe i landet. Og da ogsaa jeg ønsker at leve længe tok jeg imot indbydelsen til hans tarvelige maaltid. Gamle Christian fortalte nu om sin aaret før avdøde kone Louise Ragnaldsdatter Espenes. Det var ensomt efter gamla og han ønsket helst at gaa til Norge. Vare han fik sælge landet og saa pengene kontant. Utten vilde han ikke sælge. Jeg sa, at mot sikkerhet i landet kunde han godt sælge og reise hjem. Nei, det vilde han aldrig. Her fins ikke bra folk som han kunde lite paa. Det er bare folk som vil lure mig paa alle maater. Og saa bandte han dyrt paa

at han skuldfe ingen saa lure. Nei pengene paa labben og saa vilde han gaa til Bergen, hvor han hadde to søstre. Og kanskje, la den 76-aarige Christian til, kan jeg saa arbeide der saa jeg kan tjene maten.

Jeg stod op og begyndte paa veien til Souris. Christian fulgte mig omtrent en mil. Og nu pratet gamlingen om alt mulig. Det blev første og sidste gang jeg saa ham. Jeg har set mange slike som Christian. Fattige eller rike — mistænksomme er de mot alle menneker, og saa gjerrige. Det er helst slike som er blit narret en gang eller to. I argheten fik de da nag til alle og enhver. Saa blir de gaaende med mistanke til alle og ser ulmt til menneskene, og blir ensomme raringer. Christian folgte landet, tok pengene med sig og reiste til Norge. Vare han ikke har tat skade paa sin sjæl i strævet. Han syntes at være uten anden lykke end det at eie og formere pengene. Penge har han faat i Amerika, men ikke lykke. Maaske finder han den der hjemme. Maaske denne gløgge, seige, haardnakkede gamling, der faar barnesindet og barnetroen igjen, naar alderdommen begynnder at knække den gjenstridige. (Fortsættes.)

De første aar ved St. Olaf College.

Mrs. Anna E. Mohn.

IX.

Imidlertid gif skolen fremad i enhver henseende. Uagtet der var stadig finansiell bekymring for dem som forestod den, samledes i 1884 1300 dollars til at saa bygningen færdig udvendig, med istandsættelse af taarn og hovedindgang. Den 6te nov. dette aar blev festligholdt med forøget glæde, da den vakre bygning var færdig, ogsaa i det ydre. Den tog sig ogsaa godt ud dengang med jern „crestings“ paa hvert taarn og dormervindu, harmonerende farver o. s. v. Disse udmyk-

ninger paa taarnerne har elementerne desværre siden ødelagt og man vilde næppe tro nu at den engang var en af de vakreste skolebygninger i staten. At det tog saa lang tid med at bygge taarnet skyldtes ikke alene pengemangel. Der var i anledning af det, nogen uenighed imellem arkitekten og murmesteren. Bygmesteren paastod at denne ikke havde bundet murstenene efter aftalt metode. Murmesteren paastod at alt var gjort efter aftale og fuldstændig solid og stærkt. Arkitekten vilde ikke godkjende arbeidet og dermed blev det staaende. Jeg omtaler dette omstændeligt af den grund, at der ved nogle forandringer af bygningen var tale om at fjerne en solid murstensvæg under en side af taarnet. Dette blev efter undersøgelse ikke fundet tilladeligt, medmindre man tog paatrævede forholdregler. Taarnet hviler med den inderste væg paa en staaelhjelpe. Da en tornado et par aar senere gjorde ikke saa liden skade ellers ved St. Olaf, stod taarnet ubeskadiget, medens blik-taget revs af og blev rullet ned over bakken. Murstensmesteren havde maaske ret alligevel. Saaledes bestod det den gang (1886) prøven i en forfærdelig storm.

Det var vist engang i januar 1883 at en mand ved navn Truls Paulson ifra Spring Grove, som den tid var medlem af legislaturen i St. Paul, besøgte St. Olaf og var vor gjæst over søndagen. Iblandt andet talte han med Mohn om det ikke burde oprettes „a Chair of Scandinavian Languages“ ved universitetet i Minnesota. Dette var noget som i høi grad interesserede Mohn. Han blev med Mr. Paulson til St. Paul mandag morgen, havde en samtale med advokat Gordon E. Cole, en af universitetets „regents“ og med hvem han var vel kjendt. Denne var med en gang interesseret og efter det blev antat i legislaturen, hjalp han tillige til at saa Prof. Breda ansat som lærer. Kabelgrammet til Prof. Breda blev

og saa sendt ifra St. Olaf College. Ligeledes svar modtaget, som lød: „Possibly. Letter.“ Prof. Breda modtog kaldet.

De første St. Olaf elever, som blev lærere ved skolen, var Nslag Næseth ifra Willmar og J. F. Grose. Næseth havde efter at ha frekventeret St. Olaf, studeret ved universitetet og Grose ved Luther College i Decorah.

Prof. Kalheim kom til St. Olaf som lærer høsten 1885. Han blev den første bibliotekar og var særdeles aktiv i at faa istand et blad som skulde repræsentere skolen. Dette blad, som havde sin begyndelse i januar 1887, blev kaldt „Manitou Messenger“ som „a message“ ifra „Manitou Heights“. Pastor Muus gjorde nogen invending imod bladets navn, af den grund at indholdet af bladet ikke altid vilde svare til navnet. Men der blev ikke da gjort nogen forandring og bladet bestaar endnu som „Manitou Messenger“.

En aften i denne tid var jeg tilstede ved en underholdning som eleverne havde faaet istand, og hvor flere af dem holdt taler. En af dem gav skolen en kompliment som jeg endnu husker. Han sagde iblandt andet at „ved St. Olaf lærer vi at tænke!“ Han var ifra Norge, havde frekventeret skoler der og selv holdt skole, men syntes han havde fundet noget her ved en ung pioneeranstalt som havde fortrin. I 1885 udgav St. Olaf den første katalog. Den blev sendt blandt andre til de forskjellige redaktører af norske blade, som anmeldte den med mere eller mindre velvilje. Det blev bemærket at „For Fattig og Rig“ i Syd Dakota var særdeles lovende i sin anmeldelse, og ved nærmere undersøgelse fandt man at redaktøren var en af de tidligste St. Olaf elever, Masmus Støve, Pastor D. Støves far. St. Olaf festligholdt altid den 17de mai med mere eller mindre begeistring. Jeg mindes især en feiring i 1885 som blev holdt i byens park. Foruden en hel del af Northfields indbyggere, var der ved denne anledning

delegationer ifra Faribault og Red Wing. Prof. Breda ifra statsuniversitetet talte paa engelsk og J. A. Guisher, den gang redaktør af „Fædrelandet og Emigranten“, talte paa norsk.

I den tidligere tid var ski og tobaggans meget i brug ved St. Olaf. Det var da mere almindeligt end nu, maasse fordi de da intet andet havde om vinteren at byde paa til legemsøvelse og adspredelse. De havde ogsaa prægtige tobaggans med poetiske navne, hynder og „chimes“. De sidste var dog ikke almindelige.

I den tid naadevalgsstriden inden Den norske synode udviklet sig havde vi flere „fredskomitemøder“ ved St. Olaf. Saaledes havde vi en sommer i ferien den fornøjelse at ha, blandt andre, Prof. Larsen fra Luther College som gjæst nærpaa en uges tid. Komiteen tog det mageligt og han syntes ogsaa, til lidt afveksling i ferien, at hygge sig ved St. Olaf. Naaget dette ikke direkte hører med til St. Olafs ungdomstid, havde dog Prof. Larsen indirekte meget med skolens udvikling at gjøre, da de to første „presidents“ skolen havde, saa vel som de fleste lærere ved skolen i den første periode, var alle uddannede ved Luther College og var i en for paavirkning meget modtagelig alder under Prof. Larsens indflydelse.

Maret 1886 var et begivenhedsfuldt aar for St. Olaf College. Før det første blev commencementfestlighederne indført ved skolen. Før havde slutningsfestlighederne været nok saa simple, efter den tids ski og brug.

Den største begivenhed var dog den, at St. Olaf School dette aar blev forfremmet til College. Da det blev splittelse i Synoden paa grund af naadevalgsstriden, besluttede det parti som gik ud (anti-missourierne) at de vilde ved St. Olaf oprette og vedligeholde et collegekursus, med de nødvendige lærere. Ikke alene det, men St. Olaf blev ogsaa de følgende aar et hjem for præstefeminariet, som blev oprettet af samme

samfund. Til teologiske profesorer ved det sidste blev kaldt Prof. J. A. Schmidt og Pastor M. D. Bockman, som snart ankom til Northfield med sine familier. Dr. Albert C. Egge blev kaldt høsten 1887 til lærer ved St. Olaf College. Han havde som graduent fra Luther College, uddannet sig videre ved østlige universiteter og opnaaet doktorgraden.

Det var ogsaa i august 1886 at St. Olaf havde besøg af den før omtalte voldsomme storm som anrettede betydelig skade paa taget, nedrev vandverket, og ellers forboldte skolen betydelig udgift med reparationer. (Mere.)

Udvandringshistorie fra Ringerikesbygderne.

D. S. Johnson, Sagasriver.

VIII.

Hanna Olava Braatlien var født 1841 paa gaarden Wager, Ringerike, af forældrene John Andersen og hustru Martha Marie, født Tandberg. De var 12 søskende, hvoraf syv endnu lever. Anders den ældste af disse søskende var født 1839, og uddannede sig til skolelærer. Han var først lærer i Hønefos, og siden lærer og kirkesanger i Haug. Mange af de udvandrede fra Hønefos og Haug mindes da godt kirkesanger Wager, der virkede som lærer i over 30 aar. Han døde som gaardbruger paa Rakkestad i Norderhov i 1911. En anden bror Syver bor paa Berg i Haug. John og Martin var tvillinge. En søster ved navn Lise er nu madam Skredsvig og bor i Norge. Maren er enke og bor i Chicago, Ill. Mari blev gift med Lars Gjermundbo og bor i Beltrami Co., Minn.

Deres far John Andersen Wager døde da han var omtrent 40 aar gammel, og med denne store børneskole som enken da sad igjen med, var det ikke let at klare sig.

Børnene maatte da bort til fremmede saa snart de kom i den alder de kunde gjøre nytte for sig. Hanna Olava flytted

omtrent 20 aar gammel til Sigdal, hvor hun bestyrede husholdningen for sin morbror Peder Landberg paa nordre Øvile. Der blev hun kjendt med Tollef Braatelian som blev hendes ægtefælle, og den 16de september 1853 blev den hellige handling udført, baandet knyttet som kun døden kan opløse. En kort tid efter overtog da Tollef gaarden Braatelian; men da gaarden var beheftet med stor pantegjæld og skogen solgt til udhugst, var fremtidsudsigterne mindre lyse. De bestemte sig derfor at reise til Amerika, hvorhen hendes mands søfærende sør var reist paa en nær, og alle havde gjort det godt. I 1885 forlod de Sigdal og kom til Rothsay, Minn., hvor de kjøbte farm som de fremdeles bor paa. I deres ægteskab fik de 13 børn, 11 gutter og to piger, hvoraf to døde i Norge og to her i landet. De som lever er følgende: Harald bosat i Williston, N. D., hvor han praktiserer som jagtører. Martin er farmer ved Ambrose, N. D. Olaf er Clerk of Court i Crosby, N. D. Edvard og Erik er farmere ved Larsen, N. D. Marie, nu Mrs. Ødegaard, bor i Montana. Gudbrand farmer ved Rothsay, Minn. Peter og den yngste datter hjemme.

Hanna Olava Braatelian er en poetisk begavet kvinde, der har forfattet mange smukke digte, hvoraf jeg citerer et om barndomshjemmet.

Det vakre Ringerife.

Vakker er bygden i løvspret om vaaren,
 gjøgen den galer fra moe og fra li,
 mindet om den er af kjærlighed baaren,
 huff kun hvor glad du sprang henvei og iti.
 Linderlen tripper og fuglesang høres,
 ned under tagfjægget rederne var.
 Sidder i kveld som ved minderne røres,
 tænker paa søfænde, mor og paa far.

Vakker er bygden i solglans med grøde,
 spire fra agre og blomstrende eng.
 Jorden er frugtbar, kan folket den jøde,
 duftende kløver fra teige og seng.
 Husker du agerhønenes knurrende lyd,
 hørtes om kvelden i stilhed med fryd.
 Vakker er bygden i mindernes rige,
 der var mit luftflot, men jeg maatte vige.

Herlig er kvelden ved St. Hans tider
 fredfuld og lys som den skjønne drøm,
 senere naar det til høstkvelden lyder
 fornmodnings blinket det lyser i løn.
 Hører du skvalpet fra fjorde og elve
 duren af fosse og granfogens sus.
 Ser du som aaserne frem sig mon vælde,
 minderne gir dig begejstringens rus.

Blaaveisen spretter under sneen om vaaren
 Nøglebaand, Vilje Ronvalle saa blid,
 tusinde blomster af kjærlighed baaren
 duftende staar der ved dag og ved gry.
 Naturens tempel dig kjærlig indbyder,
 se kun Guds herligheds skabende magt,
 og i begejtring du vistnok udbryder:
 Sommeren har skjønhed, giv kun paa den agt.

Vakker er bygden med snedækte veie,
 bjældeflang hørtes fra gaard og fra grænd
 naar du om vinteren paa kirkevei stævne,
 staafløde heste i susende rend.
 Norderhøvs kirke saa gammel af dage,

ftaar der ved fædrenes grave paa bagt,
flægt efter flægt ere fødte og døde,
mange er de som i jorden er lagt.

Nære ved kirken er gaardene mange:
Sønen og Gudsgaard, og Ringbold og Trof,
Werben og Høfleberg, Tandberg og Veisten,
Wager og Skafstad, Gangnum og Braaf.
Saa har vi Berger og Naa om du huffer,
nærved er Moe hvorfra biskop Moe var.
Læs kun hans skrifter og du vil udfinde
mer om hans søskende, mor og hans far.

Bygden er sagnrig fra ældgamle tider,
Tandberg og Sten har været kongernes bo,
og naar du jævnt efter kongevei skrider,
kan du se bygden i mag og i ro,
og du vil savne med ord den er vakker,
men for dig selv var det vist intet sted
der blandt skoge, ller og bakker,
at du der eiet et blivende sted.

Dette er da et af de mange digte som denne kvinde har forfattet. Kommer vel til at citere nogle senere.

Moderens begavelse har ogsaa gaaet over til børnene. Sønnen G. T. Braatellien som er formand for Sigdalslaget har forfattet flere digte om sin fødebygd Sigdal, og om laget som blev stiftet for nogle aar siden. Han er forresten en meget opløst mand, har været en termin i legislaturen, og ellers indehavt andre tillidshverv. Broderen Peter er ogsaa en kundskabsrig mand. Han bor paa farsfarmen.

Carl Fredrik Thronsen var født i Haugsbjgden, Ringerike den 17de juni 1837, af forældrene Thron Halvorsen og hu-

stru Inger Paulsdatter, født i Rjyta. I 1867 blev han gift med Anne Thorsdatter. Hun er født 1842 af forældrene Thor Aflesen og Johanne Olsdatter, der var bosat i Sørgefos, nordre Stranden. I 1868 udvandrede disse nygifte egtefolk til Amerika, og kom til St. Croix County, Wisconsin, hvor de opholdt sig omtrent et aar. De rejste saa til Minnesota og tog land i Town of Erdal, Grant County, hvor de bodde til aaret 1900, da de opgav farming og flyttede til byen Evansville, Minn.

I deres ægteskab har de haft 12 børn, hvoraf en er død. Thron, gift med Mari Erikdatter, er farmer. Ingevald er ugift og hjemme. Christian, gift med Clara Olsdatter, bor i Minneapolis, hvor han er handelsbetjent. Otto, gift med Meis Sortems, bor paa farsfarmen. Emil er enkemand og bor i Kvan, N. D. Alma er gift med David Davidsen. Thora er gift med Syver Sæterli som er farmer ved Evansville. Hans, gift med Emma Lindkvist, er hvedehandler i White Earth, N. D. Hjalmar, gift med Leda født Pedersen, bor i Kenmare, N. D., hvor han er bankkassierer. Anna og Karen er hjemme.

Carl Fredrik Thorsen døde 28de juli 1916 efter et langt og virksomt liv. De var af de stille i landet som saa mange andre af vore pionærer, men ikke destomindre har de været med at rydde landet, bygge hjem, kirker og skoler og opdraget en sjelden stor børneskole der alle skifter sig vel, og saaledes bidraget sin del til kulturudviklingen. Være være deres minde.

Mrs. Hanna Olava Braatellien skriver den 28de aug. 1916: Da jeg nu er hos min gamle veninde Mrs. Thorsen, der bor i byen Evansville, saa sidder vi to skolekamerater og beninder ved samme bord og skriver vore biografier som vi ønsker trykt i Samband. Jeg behøver ikke at fortælle at denne familie er en af de mest elskværdige jeg har mødt i livet,

og da jeg for endel aar tilbage besøgte Mr. og Mrs. Thorsen, var vi ude paa deres gamle hjemsted, som var bygget op i en eifelund. Da nu Mrs. Thorsen elsker naturen og dens pragt, saa stod vi begge under en gammel knudret eif. Saa siger hun: „Du maa give mig et digt om denne gamle eif.“ Her har jeg staaet naar jeg har været glad, og her har jeg staaet naar noget har trykket mig, derfor er denne eif mig kjær.

Her følger digtet under overskriften

Til Mr. og Mrs. Thorsen om den gamle Eif.

Du stod der ved den gamle eif
med ludet ryg og kinder bleg,
den spredte sine grene ud,
mens kronen peget op mod Gud.
Der stod du først i unge aar,
med ham du fandt i livets vaar.
J bygget i en eifelund,
der stod det smukt paa eifens grund
mens hjemmet drømmende laa nær
og laante himlens farveskjær.

En vakker plads J lavet til,
gaa hen og se den hvem som vil.
Den gamle eif den staar der end
og vidner om et fagert hjem,
med knudret bark og stammen haard,
men løvrig, vakker hver en vaar
den stod der med et vennefind,
og bød os under kronen ind.

Og aar og dage de svandt hen
og livets kraft nedfældte dem.
Der har J prøvet sorg og kamp,

men mangen glæde der J fandt.
Der voksede op en flok af børn,
nu er det blevet deres torn.
Velsignet være hjemmets fred,
Velsignet er den gamle eif.
Velsignet være minder kjær,
nu Carl og Ane gamle er.
Vi ønsker dem en herlig tid.
O Gud gjør alderdommen blid.

Carl M. Toverud er født den 5te juni 1884 i Norderhov, af forældrene Anders Hansen og hustru Kari Halvorsdatter. Hans far var født 1838 i en plads der laa nær gaarden Gangnum, og hans mor var fra Baldris, født i Meinli den 2den august samme aar. Efter hvad Carl fortæller saa var hans forældre som saa mange andre almindelige tjenestefolk. Da de saa blev forligte om at dele livets glæder og sorger sammen, saa sættede Anders Hansen en plads under Chefgaarden Landberg og blev husmand og bodde der en tid. Han flyttede saa til pladsen Nygaard under gaarden Hoff i Ulleraal, hvor han var i to aar. Saa købte han Toverud, der ligger ved siden af Eksercerspladsen Hvalsmoen i Haugsbygd. Der henlevet Carl sine glædeste barndomsdage. Anders Hansen var ogsaa en tid vægter i Hønefos, og i 1894 begyndte han at arbejde paa brugseier Rosholms frugtværk ved Hoffsfos, indtil i 1911 da kræfterne begyndte at svigte saa han maatte slutte.

Omtrent syv aar gammel begyndte Carl M. Toverud paa skolen, og havde som lærer Frøken Lehne en tid, indtil hans far flyttede. Da fik han Frøken Hygen, og siden Anders Bager. Omkring 14 aar gammel blev han konfirmeret af Pastor Otto Christoffersen. Efter konfirmationen tog han

tjeneste som visergut hos brugseier Rosholm paa Hoff, hvor han var halvandet aar. Begyndte saa paa Vintel træffiberi og var en tid paa Hoffsfos og Hønefos fabriker, og sidst arbeidet han ved et veianlæg i Afler.

I slutningen af januar 1907 udvandrede han til Amerika og gif med Oscar den Anden af Scandinavian-American linjen. Paa overreisen udbrød en storm saa sterkt at den brækkede styrmandslugaren, saa ikke saa liden skækk for skibets undergang opstod blandt emigranterne. Dog kom de lykkelig frem til New York og fortsatte reisen til Forest City, Iowa. De to første aar arbejdede han som hyrefar hos sit søskendebarn, og senere med dræneringsarbejde indtil han for halvandet aar siden begyndte som farmer, hvilket han trives bedst med.

Carl N. Toverud hadde fem brødre, der allesammen forlod fødebygden og fædrelandet. De to ældste, nemlig Hans og Halvor, udvandrede til Australien i en alder af 13 og 15 aar. De andre er udvandrede til Amerika. Martin bor i Marshall Co., Minn., hvor han er farmer. Han blev gift med Thea, født paa Ringerike af forældrene Ole Pladsen og hustru. De har 6 børn. Kristian bor i nærheden af Faith, S. D., hvor han er farmer. Han er gift med en pige fra Hedemarken og har fire børn. Abraham bor i nærheden af Scarville, Iowa. Han har været gift to gange, første gang i Norge, og anden gang her. Han er nu enkemand igjen, da hans hustru for omtrent to aar siden kom ud for en ulykke ved en kerosineeksplosion, saa hun blev saa forbrændt, at hun to dage senere afgik ved døden, efterladende sig to smaa børn. Carl spankulerer endnu ugift og holder sig til pepersvendforeningen siger han; men saa er han ogsaa medlem af Ringerikeslaget og holder sig ogsaa til den forening. Han var me-

get ivrig for at faa stiftet et Ringerikeslag, og interesseret i vor udvandringshistorie.

For omtrent et aar siden modtog han det budskab at hans far var afgaaet ved døden 77 aar gammel. Hans fars søskende var Syver bosat i Hønefos, nu død. Engebret døde i en ung alder af blodforgiftning, efterat have stude en ræv som var forgiftet. Maren var gift med en ved navn Lars, der var møller i Hønefos. Maren blev gift og bodde i Kristiania til sin død.

Hans mor hadde følgende søskende der alle udvandrede paa en nær. Gjertrud blev gift med Knut Nilsen nu bosat i Forest City, Iowa. Broren Hans var en tid sergeant paa Helgelandsmoen, men udvandrede til Amerika og er nu bosat ved Forest City, Iowa. Selge uddannede sig ogsaa til sergeant, og gjorde tjeneste paa Helgelandsmoen en tid, udvandrede saa til Amerika, hvor han en tid efter døde. Enken giftet sig igjen og bor nu i Sanlontown, Iowa. Anders, Christen og Ingerid udvandrede til Australien. Ingerid blev gift med en ved navn Thompson af dansk herkomst. Begge er nu døde. Anders besøgte fædrelandet i 1914, men opholdt sig der kun en kort tid, da han ikke kunde taale det kolde klima i Norge mod Australien. Lars den yngste af hendes søskende bor i Reinli, Baldris, hvortil hans mor ogsaa er flyttet siden faderens død.

Paul Erikson Oppegaard var født den 22de august 1722, og blev gift med Marie Andersdatter som var født den 17de oktober 1725. Deres søn Erik fik nedre Oppegaarden efter dem; en anden søn Anders blev gift med Kari Strande i Madalen og fik gaarden Strande med hende. Disse hadde sønnen Nub (og forresten flere børn) der fik gaarden øvre Oppegaard og tog navnet efter denne gaard. Nub var først gift med Rønang Skagnes fra Madalen, og hadde med hende

sønnen Erik og datteren Berthe Marie. Som enkemand blev han gift igjen med enke Kari, og fik med hende sønnerne Thron og Anders, samt døtrene Nønaug og Kari. Enken Kari havde i første egteskab datteren Inger, der blev gift med Selge Nihle.

Erik Rubsen Oppegaard var født den 10de mai 1815. Han blev gift med Guri Kristoffersdatter Gordhammer, som var født den 18de februar 1819. Erik kjøbte da farsgaarden øvre Oppegaard og bodde der mange aar, folgte saa denne og flyttede til Trænby, hvor han bodde, indtil han omkring 1870 udvandrede til Amerika. I deres egteskab havde de 11 børn, nemlig: Nønaug, der døde ung. Rub, født 1841, udvandrede til Amerika, men rejste tilbage til Norge, hvor han fremdeles bor. Kristian, født 1843, blev gift med Randine født Kolbjørnsrud. I 1867 udvandrede han til Amerika og bodde først ved Calmar, Iowa nogle aar; flyttede saa til Rice County, Minn., og bodde der til sin død, for omtrent seks aar siden. Deres børn er: Gunda, Erik, Nle, Thorvald, Nils, Amanda og Ella, alle gifte.

Maren er født 1844 og udvandrede i 1879. Hun blev gift med Anders Norlin og bosatte sig i Polk County, Minn. Hun døde i 1899.

Paul var født 1848 og udvandrede til Amerika i 1868. Han blev gift med Marie, født Sandager, som før nævnt, og bor nu nogle mil fra Albert Lea, Minn. Deres børn er: Anders, død. Edevard bor ved Albert Lea og er farmer. Gunda, gift med Samuel Narvesen, bor i nærheden af forældrene og driver farming. Nora, gift med Gilbert Hagen, driver ogsaa farming der i nabolaget. Petra var gift med Wilhelm Bjerke. Han er død. Hans og Ida døde unge. Thea, gift med Bert M, bor i Taylors Falls, Minn. Hans den anden, gift med Anna født Nerhus, er farmer i Polk

County, Minn. Conrad, gift med Ester Trøø, bor i nærheden af forældrene. Emma, gift med Kristian Larsen, bor der i nabolaget. Martin og Klara er hjemme.

Edvard Oppegaard født 1851, udvandrede i 1869, blev gift med Karen født Uggen og bor nu ved McIntosh, Minn. Deres børn er: Gunda, Ferdian, Ingeborg, Oscar, Lina, Nora, Anton, Raymond, Kalma, Sverre, Anna og Nordal, af hvilke en er død.

Bernt Oppegaard, født 1856, udvandrede i 1870, blev gift med Volette født Narvesen. Deres børn er: Gyda, Oscar, Alfred, Gustaf og Martin. Bernt blev gift anden gang med Kristine, født Solberg, og har i andet egteskab børnene Klara, Selge, Ruben og Martin.

Inger, født 1859, udvandrede sammen med sine forældre. Hun blev gift med Peter Olsen Petersgaard, Høufedalen og er nu bosat ved New Norway, Alberta, Canada. Deres børn er: Olavus, Klara (død), Ingevald, Nordal, Oscar, Albert, Amanda og Ida.

Johannes Oppegaard, født 1861, udvandrede i 1870. Han blev først gift med en pige ved navn Rosine, med hvem han fik tre børn: Emil, Godvin og Gina. Efter hendes død blev han gift igjen med Tilla, født Thompsen, og havde med hende et barn, der døde snart efter fødselen. Han blev saa gift tredie gang, med en enke der hed Dortia, fra Østerdalen, og fik to barn, Dagny og Ellen.

Johannes Oppegaard var en godt oplyst mand og betroet mange tillidshverv. Saaledes blev han valgt som medlem af statens lovgivende forsamling, og indehadde flere tillidsposter i Countnet. Han var bosat ved McIntosh, Minn., og døde i 1904.

Faderen Erik Rubsen Oppegaard døde i 1897 og moderen Guri, født Gordhammer, døde i 1881.

Efter hvad Ole Narvesen Hjelmerud meddelte mig var Kristoffer Gordhammer født omkring aaret 1790. Hans fader Løsten Kristoffersen var født paa gaarden Hjelmerud i Sofnedalen. Han var da en tid eier af Gordhammer, men folgte den og fik i betaling den saakaldte Danffkurant, der ikke hadde mere værdi end det papir de var trykt paa, saa man kan sige Løsten Hjelmerud gav bort den store eiendom Gordhammer. Sønnen Kristoffer kjøbte da igjen Gordhammer og bodde der til sin død. Kristoffer var ogsaa med i krigen mod Sverige i barkebrødstiden.

Kristoffer Gordhammers søskende var Inger, gift med Helge Enger i Strømsodbygden. Martha gift med Anders Strømsod, Marie gift med Ole Kalde. En søster skulde være kommen til Langevasbraaten i Sofnedalen, som meddelelsen ikke huskede navnet paa.

Kristoffer Gordhammer blev gift med Ragna Johnsdatter Kjos. Hendes søskende var Halgrim som blev eier af nordre Gordhammer, hvilket er nævnt før. En anden broder ved navn John bodde paa Kjos, men folgte gaarden Kjos og udvandrede til Amerika.

Kristoffer Gordhammer og hustru hadde i sit ægteskab to børn, nemlig Guri som blev gift med Erik Oppegaard, og Kari som blev gift med Thor Vaalerud.

Erik Oppegaard drev i mange aar som skoghandler, dels kjøbte han større og mindre skogstrækninger til eiendom, og dels til udhugst efter et vist maal paa nogle aar. Ja meget arbejde blev det da i bygden ved al denne skogstrafik. Betalingen for hugst og fjøring var ikke stor i den tid, men da fordringerne heller ikke var saa store til livsophold som nu, saa blev nettoudbyttet nok saa godt for dem som var flittige og strævsomme. I 1860-aarene kjøbte N. P. Oppegaard og Gulbrand Kihle en større skogstrækning af Fru Lundesgaard,

hvor Erik Oppegaard var bestyrer. I denne skogstrækning blev det hugget en mængde tømmer, saa mangfoldige heste fra fjernt og nær gik der og drog tømmerstokke hele vinteren. De to elve som gaar gjennem denne skogstrækning, der kaldes „Lysaaen“ og „Kolsjøelven“ var dengang ikke opryddet for flødning, saa tømmeret maatte fjøres den lange vei fra Ulvasfjeldet og til Sognevandet. Huggere og fjørere indlogerede sig da i fæterhytter, og tømmerhytter som var opført til arbeiderne. I disse lokaler foresaldt det megen prat naar alle var komne ind om kveldene, og var det da en som vilde gjøre sig vigtig, spille ligesom den overlegne saa blev det øvet mange smaa streger imod ham, for endmere at opirre og tirre ham.

Jeg husker vi hadde en saadan vigtigper iblandt os den vinter, som forlangte at vi skulde vige pladsen for ham naar han kom ind. Han skændte og skjældte bestandig over det og hint, saa at naar man saa Per komme saa satte man en gryte i kogeovnen med vand i, for at udestenge Per. En dag hadde en af disse gaufer slaat en spiger i hver ende af et brød som tilhørte Per. Da han saa kom hjem til hytten om kvelden, hadde faat kogt sig kaffe og stegt slæif, satte han sig saa majestetisk til for at spise. Han tog tollekniven ud af skiren for at skjære af brødet en forsvartlig brødsfve, men knivseggen stødte mod spigeren saa Per fik ikke skaarret af noget. Han snur da brødet for at skjære sig en fve af modsatte enden, men stødte ogsaa der paa en spiger. En jubel og latter brød da ud blandt de andre huggere og fjørere, medens Per var paa vei til at gaa ud af sit gode skind af bare ærgrelse. Han holdt da en svær justis for at faa vide hvem hadde gjort ham denne strek, og da begyndte en at sige: „Jeg har gjort det“, en anden, tredie og fjerde ligedan og tilslut hadde alle gjort det.

En af huggerne der var rigtig en gjerrig narf, som spinde og sparede paa maden, for at faa den til at ræffe saa-

langt som mulig. Naar han spiste jild saa tog han hovederne af jilden og glemte disse i skræppen sin. Naar han saa havde samlet saamange jildhoveder at de kunde udgjøre et maaltid, saa tog han disse, stekte dem og spiste, og sparede saaledes jildesfrotterne en og anden gang. Da de andre saa dette glemte de ogsaa jildhovederne og naar vedkommende gjerrig-knark ikke var tilstede, lagde de jildhovederne i skræppen hans saa han fik saa mange, at det var nok til hvert jildemaaltid for ham.

Det var omkring 1860-aarene at man i de trakter af Norge begyndte at kjøbe amerikansk fleisk, og det blev ogsaa kjøbt endel amerikansk fleisk og solgt ud i smaastykker til huggere og fjørere i denne skog. Dette fleisk saa godt ud, men var aldeles raaddent, saa naar man stegte det lugtede det raaddent fleisk ikke alene i fjørerhytten, men paa lang afstand udenfor, naar det var stille veir. Man kunde udenvidere rive af svoren (skindet) af et fleskestykke som man river af et stykke avis-papir.

Jeg nævnte efter hvad Ole Narvesen fortalte mig, at Marie Bordhammer blev gift med Ole Ellingsen Malde, som var født 1779 og døde 1876, og saaledes opnaede en alder af 97 aar. Jeg husker godt denne livlige, tætbeggede mand, klædt i rundtrøje som det kaldtes. Han var i sin ungdom bekendt for at være den mest smidige og mjukeste blandt sine jevnaldrende i bygden, og kunde fløve i træerne som en akrobat paa cirkus. Jeg husker han fortalte, at han fangede elleve ekorn paa en dag, men saa sled jeg ud en flinkende ny vadmelsbukse, sagde han. Ekornene fulgte han til disse omrejende cirkusfjelsfaber, der oplærte dem til at gjøre kunstige hop og sprang ved deres forestillinger, ligesom abefatten. Men for at kunne fange Ekorn levende oppe i træerne maatte det baade mod og smidighed til, og Ole var da at ligne med

akrobater man ser. Han fløv op til toppen af træet, og svinget frem og tilbage indtil han kom saa nær toppen af et andet træ at han kunde hoppe over til dette, hængte sig fast i kvisterne og entre op til toppen.

Men det største kunststykke udsjorte Ole Ellingsen Malde ved en Mastedjag i Uggeskogen. Der var nemlig tvist om delingen mellem to eiendomme, og for at ha noget at rette sig efter trængte man flag paa et ophøiet sted som kunde sees paa lang afstand. Ole krøb da op til toppen af en furu som stod yderst paa kanten af Ørneflaget, og fastgjorde der et hvidt lagen som kunde sees langt udover terrænet paa alle kanter. Da Sørenskriveren med sit følge kom paa stedet udbrød de i forundring over at nogen turde vove at gaa op i denne furu, der stod paa kanten af det dybe juv hvor et eneste fejltrin vilde været den visse død.

Jeg nævnte at Erik Oppegaard havde fire halvsøskende, Anders og Thorn, samt Mari og Rønaug. Anders blev gift med en pige fra Madalen ved navn Guri og købte halvparten af øvre Oppegaard, hvor han bodde nogle Aar; men det gif hvad man kalder fallit med ham, saa han i 1866 udvandrede til Amerika og bosatte sig ved Calmar, Iowa. Han købte 80 acres land som han skrød ikke saa lidet af og fortalte at han eiede en otti land som han forpligtet sig paa, at han sikkert kunde brække op 100 acres ager paa.

Anders Rubsen Oppegaard, som han kaldtes, var en god spille mand og kunde fremtrille vakre toner paa Gardangerfelen, men var ganske lidt for selfabelig, hvilket bidrog til at han blev ikke eier af noget større efter han kom til Amerika. Han døde en 2 eller 3 aar efter sin ankomst her. Enken blev gift igjen med en Hansen, som havde skrædderverksted i Calmar og bodde der en tid. De flytted saa ud til et sted her i Minnesota.

Broderen Thron drev som skoghandler en tid, over Ringerike og dels i Hallingdal, hvorefter han kjøbte en eiendom mod Trondhjems-kanten, som han flyttet til. Hans to søstre Kari og Mønaug flyttet ogsaa did.

Det fortælles at Thron Oppegaard traaj indkassator Sukkestad, som var paa en reise til Flaa i Hallingdal. Thron spurgte ham hvor han skulde hen? Han skulde til Flaa, svarede indkassatoren. Ja, jeg ved nok du skal ud at flaa, men hvor skal du hen og flaa, siger Thron. Disse indkassatorer var kaldt flaaere, og de ord som Thron sagde til ham gif længe som et ordsprog i bygden. (Fortjættets.)

To ny digtsamlinger.

Flytflugt, af Sigurd Folkestad. Eau Claire, Fremad Pub. Co., 1916.

Norske Digt i Utval, av Hallvard Bergh (S. Sjøhne), Risør, 1916.

Versefremningens kunst synes fremdeles at ha vind i jetlene omkring i landene, efterat den for et kvart aarhundrede siden var kommen i ren miscredit. De forfattere, der i sig-hed med Henrik Ibsen hævdede prosaens overlegenhed, og var tilbøjelige til at hæbde, at lyriken tilhører de forskjellige nationers slyngelalder, vilde vende sig i sin grav, om de var vidne til den blom af digtsamlinger, der har seet lysset i det nye aarhundredes morgen.

Sagen er vel, at den bundne stil nu engang egner sig bedst som udtryk for en flygtig stemning, og saalænge der findes ungdom, der elsker og mandom der lider og kjæmper, vil den ikke staa i fare for at dø døden.

Sigurd Folkestad har allerede før udsendt en digtsamling, „Paa Kongevei“, der vakte opmærksomhed og forhaabentlig og-

jaa fandt mange læsere, og i 1914 blev hans navn landskjendt blandt nordmænd, idet han vandt prisen som forfatter af den bedste norsk-amerikanske nationalsang. Det taler høit for hans samvittighedsfuldhed og evne til selvudvikling, at han i denne bog lar trykke en omarbeidet udgave af sangen, der betegner et afgjort skridt fremad. I sin nye stikelse er der kraft og mynd og varmne i disse fire jevne vers, og det vil falde vanskeligt for nogen at sætte noget bedre istedet. Jeg citerer første og sidste strofe:

Vi bygger os hjem paa Amerikas jord
som fribaarne sønner af Norge vor mor.
Vi bor her med arvens og odelens ret,
vi folk af Leif Eriksens vidfarne æt.
Den kjæmpe fra storhavet, stormgraat og stridt,
fandt landet her vester og tog det som sit.
Til Vinland det gode, hvor hver mand er fri,
har ætten hans odel, og ætten er vi.

O Herre, som landet i eie os gav,
lys fred om dets hjem ifra hav og til hav.
Du lade os nordmænd faa sæfte bort navn
til frihed, til fremskridt, til folkenes gavn.
Du værne det billed af Norge vor mor
som vokser sig frem, der vi samles og bor
Vi ser det med tak, og vi ber dig, vor Gud:
Slet aldrig, det elskede billede ud.

Samlingen byder paa en række digt, af hvilke vistnok ikke alle staaar paa høide med hans nationalsang, men som dog vil nydes med udbytte, fordi de vidner om en udbandrerens varme hjertelag for det land han forlod, for et rensligt, sundt og virksomt menneskeliv, for vaagen ansvarsfølelse og for aan-

delige værdier, der hæver sig op over det daglige madstræv.

Det er et spørgsmaal om bogen har bundet kunstnerisj ved det gjorte forsøg paa at forbinde de enkelte digt med en norsk indvandrer, der slet og ret bærer navnet Oskar. Personlig har det ialfald ikke lykkedes mig at faa saapas tag i mandens personlighed, at han paa sæt og vis fastholder eller nogensinde vækker min interesse. Han er en abstraktion uden synderlig individualitet, og faa interesserer sig for abstraktioner i menneskeskikkelse. Fiktionen gir dog anledning til betragtninger, der ellers vilde hængt endnu løsere i luften, og for den almindelige, lidet kritiske læser vil det kunstneriske hensyn ikke ha større betydning.

Det kunde være fristende at gi enkelte digt en speciel omtale; men læseren bør selv kjøbe bogen og opgjøre sin egen mening. Bedst vil kanske de fleste like dem, der er inspireret af kjærligheden til Norge. „Jeg vil hjem, jeg vil hjem til Norge“, „Det er Norge, gamle landet“, „Landgang“ osv. er alle værd at lære udenad og hænges ved festlige anledninger.

Bogen, der er paa 144 sider, og indbunden faaes portofrit ved indsendelse af en dollar til forfatteren, Pastor S. Folkestad, Strum, Wis.

„Norske Digt i Utval“ av H. Sjøne (Hallvard Berg) udgjør et lidet net hefte paa 104 sider og kan vistnok faaes for 50 cents i norsk-amerikanske boghandler. Den byr paa noget af det bedste, denne flittige forfatter har skrevet i tidens løb saavel paa rigsmaal som særlig paa landsmaal. I førstnævnte ikklædning finder vi „Smaagutternes sang til Joseph Damiang“, den bekjendte belgier, der satte livet til som missionær blandt de spedalske paa en af Sandwichøerne, nogle kraftige vers til Nansen og Sverdrup, hans bekjendte „Plantefang“ og „Plantemarsj“ samt „Paa Plantegrunden“, alt sammen gilde fange som følgende vers viser:

„Vi er et plantefolk vi med,
vi smaa en meter høie.
Med jubelsang vi drar afsted
og passer takten nøie.
Vi planter varsomt træ for træ
paa bakkekammen og i læ
fra sjø og helt opunder bræ,
og vaager kjæft vor trøie.“

Af dem paa landsmaal kan nævnes: „Idyll ifraa fjellbygdi“, „Den gamle mannen talar ved seg sjøl“, det hjertevarme „Gamle Norig“, „Hallingdal“ og digtene om Norway Grove, hentet fra en tidligere samling, fra forfatterens eksperiment som norsk-amerikaner. Endvidere den optimistiske „Smaabrukarfang“ og andre vers fra senere dato. Uden at gi indtryk af noget fremragende digtertalent bærer Bergs bramfri vers vidnesbyrd om stor medfølelse med de smaa i samfundet, de stille i landet, der bærer sin lagnad med sindssro og ofte har styrke nok til at se tilbærlighen fra den humoristiske side.

De to digtsamlinger anbefales paa det bedste til „Samband“s læsere.

S. D.

Lidt nybyggerhistorie fra Spring Grove og omegn.

D. S. Johnson.

XXV.

I 1864 udvandrede fra Gudbrandsdalen Thore L. Arlien og hustru Anna, født Snaohol, og kom her til Spring Grove, hvor de opholdt sig en tid. Begge nu døde. Sønnen John flyttede til Pekin, N. D., i 1883, hvor han driver farming. Han blev gift med Marie, født Aaen fra Trøndelagen, der døde i 1904. Han blev gift anden gang med Marie, født

Simensen fra Lillehammer, og har syv barn. Edwin bor paa farmen. Lilla er gift med George Balhol farmer nær Pekin. De andre bor hjemme hos faderen.

Asle Fingalsen Flaten, en søn efter pionerfarmeren Fingal Flaten og hustru Randi, født Støen, fra Hallingdal, bor i Griggs County, N. D. Han er født her ved Spring Grove og flyttede til Nord Dakota i 1882. Hans hustru er Ragna Olsgaard, en egte hallingkvinde, da begge hendes forældre er fra Hallingdal.

Nelius G. Eggen er trønder, født paa gaarden Eggen nær Levanger den 19de september 1853. I 1882 udvandrede han til Amerika og bodde dels i Spring Grove og dels i La Crosse, Wis., indtil han flyttede til Fargo, N. D., hvor han er kassierer i Scandinavian American Bank, og har været med i dens stiftelse. Hans hustru er Nettie B. Olsen fra Decorah, Iowa. Hun er Mrs. Lars Kristiansens søster. De har to døtre. Ethel er gift med Professor B. G. Martin ved Normal-skolen i Moorhead, Minn. Mabel er i pianoforretning.

Marius Eggen, en tvillingbror til Nelius, kom til Amerika i 1873 og var norsk skolelærer her i Spring Grove en tid. Han flyttede ogsaa til Fargo, N. D., i 1881. Han blev gift med Silda, født Hansen, herfra Spring Grove. De har en datter ved navn Olga, som nu bor i California.

En mand som for endel aar tilbage var godt kjendt i Houston County er Gudbrand Lomen. Efter Sigv. Rødbik i „Normanden“ hidsettes følgende, noget forkortet: Gudbrand S. Lomen er født nær Decorah, Iowa, i 1854. Hans forældre var Jørgen og hustru Elisabet, født Brandt. De var fra bestre Slidre i Valdres. Hans mor var en søster til Pastor Brandt.

Gudbrand Lomen studerede først ved Luther College i Decorah og siden ved universitetet i Iowa, hvorfra han ud-

eksamineredes i 1875 som juridisk kandidat. Han praktiserede da som sagsfører i flere aar i Caledonia, Minn., og senere fra 1885 til 1900 i St. Paul, Minn. Han var ogsaa rets-skriver her for Houston County, og medens han var i St. Paul var han repræsentant i statens legislatur. Han flyttede da derefter til Rome, Massa, hvor han udnævntes til norsk vicekonsul.

Lomen driver ogsaa som sagsfører i Rome, ved siden af at han er interesseret i andre gjøremaal, saasom mining, bankforretning; men hans største forretning er Lomen & Lomen Co., for hvilket han er præsident. Denne forretning er organiseret med det formaal at opdrætte og sælge Rensdyr. I 1886 indførte de Forenede Stater 15,000 rensdyr fra Sibirien for at ophjælpe eskimoernes kaar. Denne flok er vokset til 80,000 dyr. Regjeringen hyrede endel norske lapper for at lære eskimoerne at stille med dyrene. Lomen & Lomen Co. agter ikke at konkurrere med eskimoerne i rensdyravl; thi disse faar helt beholde de hjemlige markeder. Derimod agter kompaniet at drive handel med de Forenede Stater saavel i levende dyr som fjød og skind.

Lomens sønner driver ogsaa forretning i Rome. Et par af sønnerne driver, under firma Lomen Bros., stedets fotografi- og kunstforretning. En anden søn, i George E. Lomen & Co., driver klædesvareforretning.

Gudbrand Lomen har en bror, Jørgen Lomen, som har været assisterende statssekretær for Minnesota. Han er en svoger af Peer Strømme, idet de begge blev gift med hver sin søster, født frøkenene Erikfen. Mrs. Jørgen Lomen er længe siden død. Han er fortiden i St. Paul, Minn.

Erik Lindal var født den 20de november 1853 ved Olberg-jundet, Krødsherred, af forældrene Amund Milten Lindalen og hustru Luri Eriksdatter. Hans far var fra Flaa, Halling-

dal, og var født 1816 af forældrene Nils Amundsen Lindalen og hustru Gunild Knudsdatter. Hans mor var født i Sundet, Krødssherred af forældrene Erik Nilesen Sundet og hustru Else Thoresdatter fra Skinnesmoen. Hans fars søskende var Knut, Margit og Rangdi. Knut udvandrede til Amerika og bosatte sig i nærheden af Spring Grove, Minn., Margit og Rangdi bodde i Flaa, Hallingdal, til sin død. Hans mors søskende var Nle og Veret, der begge udvandrede til Amerika. Nle bosatte sig ved Fountain, Minn., og Veret blev gift med Ole Stenerodden, og bodde ved Spring Grove til sin død.

I 1861 udvandrede Amund Nilsen Lindalen med hele sin familie og kom til Town of Wilmington, Minn., hvor han bosatte sig. Han døde ved et ulykkestilfælde den 26de august 1874. Enken Luri bodde i Wilmington til 1881. Da flyttede hun til sin søn Amund, der havde bosat sig ved Hickson, N. D. Hun døde den 11te juni 1901.

Eriks søskende er: Gunild, gift med Hans Snekkerpladsen og bosat ved Spring Grove. Begge er nu døde. Else, gift med Elling Ellingsen, bosat paa samme sted. Han er nu død. Nils, gift med Nase, født Enger, bosat ved Davenport, N. D. Veret, gift med Bent Tingelstad, bosat i Silberton, Oregon. Amund, gift med Dina, født Quenerud, reiste til Virginia, hvor han døde ved et ulykkestilfælde. Knut døde paa reisen fra Norge og blev sænket i havet. Knut den anden blev gift med Ingerid, født Tyribakken, og bor ved Devils Lake, N. D. Albert flyttede til Maddock, N. D., men er nu død.

Erik blev gift med Mari Nilesdatter Sundet, der kom til Amerika i 1861 sammen med sine forældre, og var da kun tre aar gammel. Hun er født paa gaarden Sundet i Krødssherred den 8de januar 1858, af forældrene Nle C. Sundet og hustru Nase C. Sagen. Hendes søskende er: Ingeborg som bor ved

Fountain, Minn.; Christen, død; Kristi, gift med E. P. Boyen, bor i Spring Grove; Christen (den yngre), bor i Cass County, N. D.; Luri, gift med Bjørn Bergerud, bor i Iowa; Elling bor i Biking, N. D.

Erik og hustrus børn er: Albert Nelius, født 31te december 1877; Anne Marie, født 6te oktober 1879; Adolf Teodor, 3die mars 1882; Gina Elise, 13de august 1885; Edwin Magnus, 16de mai 1889; Tinka Sophie, 7de februar 1893, og Clarence Ingeman, 3die juni 1898.

Erik Lindal har været betroet mange tillidshverv. Efter oprettelsen af et farmer-creamery ved byen Wilmington har han siden 1894 været dets sekretær. Han var folketæller i Spring Grove town i 1900, og town supervisor i 16 aar, samt direktør i Spring Grove Stock and Grain Co. i 4 aar. Han har ogsaa været interesseret i det kirkelige, og ydet sine bidrag til samfundets mange gjøremaal saavel som til menighedens udgifter, fort sagt, han er en hædermand baade som kristen og borger.

Hans N. Sundet er født i Iowa den 27de september 1862. Hans far Nle var født i Krødssherred den 27de december 1818 af forældrene Christen Sundet og hustru Mari. Hans N. Sundets søskende er: Mrs. E. P. Boyen, Mrs. B. J. Bergerud, Mrs. E. N. Lindal, der alle bor ved Spring Grove, Minn. Mrs. N. Nilson bor ved Fountain, Minn.; Christen bor ved Hickson, N. D.; Elling bor ved Hamborg, N. D. En ved navn Christen er død.

Hans N. Sundet blev gift med Anna, hvis pigenavn var S. Reitan. Hun er født i Mamakee County, Iowa, den 23de januar 1869. Deres børn er: Arthur, født 20de august 1892; Leander, 17de juni 1897; Olava, 23de mai 1900; Myrtle, 20de november 1904, og Silda, 28de februar 1910.

Hans N. Sundet har i mange aar været kassierer for et

assurancekompani oprettet af farmere, og jaaledes betroet tufinder af dollars i sin varetægt.

Peter Kristiansen Glæserud var født paa Toten den 13de oktober 1846 og udvandrede sammen med sine forældre til Amerika i 1853 og kom i 1856 til Wilmington, hvor hans far købte land og bosatte sig. I 1872 blev Peter gift med Sigrud, født Quale, og flyttet da til Blackhammer. I deres ægteskab er følgende børn: Kristian, Julia, Peter, Theodor, Adolf, Edvin, Arthur, Wilhelm, Mathilde og Gjertrud. Den sidste er død.

Hans Christian Gølje var ogsaa Totning, født 1872. Han blev gift med Marie, der var kommen fra gaarden Gran og født 1835. I 1868 udvandrede de til Amerika og bosatte sig ved Spring Grove, hvor de bodde til sin død. Deres børn er Helmer, Peter, Pauline, der bor ved Spring Grove; Clara bor i La Crosse, Wis.; Mathilde bor i Hayfield, Minn.; August bor i Clarissa, Minn.; Peder bor ved Flora, N. D.; Carl bor ved Esmond, N. D. og Paul ved Elbow Lake, Minn.

Gundvald Ingevaldsen var født den 17de februar 1850 paa gaarden Lykja i Hemjedal. Hans far Ingevald var født paa samme sted, og hans mor var kommen fra Lørsæt, ogsaa i Hemjedal. Han udvandrede til Amerika i 1870 og kom til Spring Grove, hvor han midlertidig ogholdt sig en tid. Han blev gift med Marie, født Tollefsrud. Hendes forældre var Ole Tollefsrud og hustru Live fra Gol, Hallingdal. Hun var født 1856. Gundvald flyttede da til Sheldon township, hvor han købte land og bodde i flere aar. Han solgte saa denne farm og bor nu i Spring Grove town. I deres ægteskab er 12 barn, hvoraf tre døde, nemlig Oline, Louise og Bernt. De som lever er Gunild, Ole, Ingebrand, Tilford, Leonard, Louise (den anden), Gustine, Alfine og Bernt.

Gundvald Ingevaldsens søskende var, Engebret, gift med

Anna, født Hanferud, udvandrede til dette land og bosatte sig paa Blooming Prairie, Minn. Guri er død. Knut bor i Norge. Syber udvandrede og bor nu i Hills, Minn. Ole bor i Norge. Ingevald udvandrede og bor paa Spring Prairie, Minn. Engebret (den yngre) bor i Hills, Minn. Oaug, gift med Knut Hendrikson, bor ogsaa paa Blooming Prairie.

Knut Storely fra Nes Hallingdal, var født 1830. Han udvandrede i slutningen af 1840-aarene og kom til Wisconsin, hvor han opholdt sig nogle aar, men kom saa til Spring Grove i 1855 og købte regeringsland og grundede her sit hjem og bodde her til sin død. Han blev gift med Anna Brunsvold, ogsaa fra Nes, født 1840. Deres børn er: Martin, Knut, Ole, Kristian, Gurine, Lina, Olaus, Helmer, Julia, Gina og Julius, der alle er bosatte i og i omegnen af Spring Grove. Martin er født den 13de mai 1870, og har i mange aar drevet trælastforretning (lumberyard) i Spring Grove. (Fortsættes.)

Laan og bytte af literære sager.

(Ulvestads standpunkt.)

Kjære Prof. Beblen!

I sidste nummer af „Samband“ anmeldte De mit nye kvartalsmagasin, „Norsk-Amerikaneren“, for hvilket jeg siger Dem tak. De nævnte, at det da modtagne hefte var paa 88 sider og De nævnte titlerne paa de vigtigste artikler af hvilke De vil indrømme, at de fleste er originale og jeg kan forstyre Dem om, at der var lagt en hel del arbejde paa dem.

Men De synes at anke over, at jeg optog en liden tredjers artikel, som De siger stod i „Valdris Helsing“ for november 1904, altsaa for en 12—13 aar siden. Den var saa

gammel og saa god og har saavidt jeg ved været trykt ogsaa andetsteds, hvorfor jeg (med forfatterens navn) optog den uden skruler, hvilket jeg aabent tilstaar. Det har jo ogsaa haendt, at Deres skrift har optat smaating fra mine bøger, der er nyere end „Valdris Selsing“. Ja, en af Deres medarbeidere skrev ogsaa nylig til mig og spurgte, om jeg havde noget imod, at han af og til benyttede mindre ting fra mit arbejde, som han syntes om, hvortil jeg med glæde svarte, at jeg intet havde imod, at han laante af mit.

Jeg tror, at vi publicister har god ret til at bytte stof og til at laane af hverandre, især hvor det gjælder gamle sager, som har bragt den oprindelige udgiver de indtægter, de kunde bringe. Ja, jeg tror ikke alene, at det er ret, men at det ogsaa er nødvendigt — til vort formaals og til samfundets bedste, — at vi laaner og bytter og udfylder hverandres arbejde, idet at vi samtidigt saavidt mulig bør afholde os fra at gaa hverandre i næringen. Det, som en mand alene kan gjøre og producere, er forlidet. Vi trænger som sagt hverandres hjælp i tanker, ord og handlinger for at kunne udrette det, som kan være af den største nytte i og for samfundet.

Dette er mit standpunkt i sagen. Men hvis De, hr. redaktør, eller nogen anden er af en anden mening, saa lad os saa den. Derfor dette lille aabne brev.

Deres forbundne,

Martin Ulvestad.

Seattle, Wash., 6te januar 1917.

* * *

Vi synes for vor del, at Ulvestads standpunkt er rimeligt og det er med største fornøielse vi gir hans aabne brev rum. Hvad angaar stykket „Bedstefars reise til Amerika“ hvilket vi berørte i vor anmeldelse av „Norsk-Amerikaneren“ i januarheftet, saa vil vi minde om at vi sa, at stykket var fra „Val-

dris Selsing“ for november 1904. Vi forstaar ikke hvorledes det skulde være nogen „ank“. Men vi syntes vi godt kunde gjøre opmærksom paa, at det oprindeligt hadde staaet i „Valdris Selsing“ hvilket vi ventet blir angit naar slutningen kommer i et senere hefte. Vi følte os smigret da samme stykke var gjengit i Ulvestads store verk (side 20, første del, „Nordmændene i Amerika“) som kom ut en ti aar siden, skjønt „Valdris Selsing“ ikke heller da blev nævnt. Det er saa langt fra at vi anker over dette at vi har altid følt det som en kjær anerkjendelse av vor beskedne del i det historiske samlingsarbeide, naar f. eks. vi læste (side 43) i samme bind litt vi hadde skrevet om nybyggerlivet i Manitowoc skogen (om end ikke „B. S.“ var nævnt) og naar vi i 2den del, fandt optrykt fra „Samband“ Pastor Bredens „Rafter og Rafting“ og Strøms „De første som udvandret fra Lunhovdbygden“. Der var fuld kredit giben baade Samband og forfatterne. Dette var fuldkommen i sin orden og vi var glad over at kunne ha noget godt at laane bort. Vi er inde for samarbeide, co-operation, og gjensidig anerkjendelse av hinandens arbejde. Der synes ikke at være nogen overflod av anerkjendelse av hvad blir gjort for samlingen av historisk stof, dersom man skal dømmes efter den ringe støtte de faar, de som ofrer tid, kræfter og midler paa dette vigtige arbejde. Det er derfor saameget mere opfordring til dem som ihøler med det, at de anerkjender hinanden og staar rede til at gi opmuntring og bistand naar de har anledning dertil, og at de er rimelige om laan av stof.

Fra Martin Ulvestad „den utrættelige“ er kommet ogsaa det andet hefte av „Norsk-Amerikaneren“. Skriftet faaes ved at bestille det fra ham. Hefterne er 50 cents. En aargang paa 4 hefter \$1.50.

Fra en Sætesdøl.

Gode ven Beblen!

Du veit kos det er med ein kveitekaupari han bli so ubegripeleg daaven — de er bare aa æte, læse, røikje aa jove, de er me goe til. Eg likjom vakna op daa eg saag at eg var skyllige for „Samband“, tok pennen aa med eigang skrivar adressa paa brevet — sender det med posten i kveld aa i morga fær du pengan. Du kan vite at eg lyt læse „Samband“ eg som er saa igjenom norste — du viste kansji inkji at det var N. S. Rystad som er fader til „Sætesdølslaget“. Mit forslag om aa stifte eit lag blei understøtt av Prof. G. Grundeson. Det var igjenom „Normandens“ spaltur detti hendti. Vj. Bjørnaraa skriva daa at han vilde like aa sjaa at N. S. Rystad, Eivind Nafhus aa Dreng Nøisland mødte isamen for aa bestemme plassen for første møti — med program o. s. v. Den 6te juni 1910 mødte me sjaa D. S. Nøisland aa blei foreinte om aa halle første møte i Grand Forks, N. Dak. Eg blei vaalde til aa skriva bekjendtjerselsen i „Normanden“ aa den 7de juni sat eg aa skriva den. Eg kom daa ihug ko de va som hendte i Norge paa den dagen i aaret 1905, aa eg sa til meg sjølv, nokaa godt maa der kome ut av detti. So skriva eg til Bjørgulv Bjørnaraa at han laut kome aa halle talen for os aa at mi vilde have han til formanne for laget vort. Bjørnaraa fortaalde meg seinare at daa han las bekjendtjerselsen i „Normanden“ daa va han uti aa fensa — ei av smaajentum kom med bladet til han. „Eg blei so glæ at eg sprang beint over fenset aa heim til fjæringi aa ropa med same eg sek døri op, no er Sætesdølslaget stifta.“ Han sa inkji ko høft fenset var men der va 4 træa sa han. Na Sætesdølen er spræke de veit me adde. So lyt du live godt Prof. Beblen — eg ønskar deg goe helje aa mange glæ dage til aa leve i. Din,

Sisher, Winn., 14. febr. 1917.

N. S. Rystad.

Kjære hr. Beblen:—

Det er forfriskende at motta et tidskrift befriet for alt frigsprat. Svør man nu snur og vender sig er der frugt og fugler paa hvermands læber, og aviserne vet snart ikke no'et an't at servere. „Samband“ holder sig dette smukt utenom, og det er vel. Selv om det skulde gi os en liten strofe om baskebag paa „Lyfja“ mellem Hallingen og Valdriisen, saa blev nu det av utseende som „ei sprette-kløpe paa nasin“ mot det som nu foregaar i Europa.

E. R. Semling.

Ada, Winn.

Valdriis Historielag.

Det er nu snart 2 aar siden dette lag blev stiftet paa Jagernes i Valdriis. Av lovene, der antoges paa lagets første generalforsamling den 27. februar ifjor, fremgaar, at lagets formaal er at utbrede kundskap om Valdriis's befolkning, historie og fortidsminder og fremme studiet av folkets liv og færds i ældre tid. I dette øiemed utgir laget et periodisk tidskrift omhandlende sagn, bygdefortællinger, valderste flegters genealogi og personahistorie og kildekrifter til bygdens historie. Det er meget „easy“ at bli medlem; thi det er enhver som melder sig ind og betaler mindst en krone i aarspenge eller en gang for alle mindst 20 kroner. Saavidt jeg kan skjønne faar medlemmer tidskriftet gratis.

Det første hefte av dette tidskrift er netop utkommet og det er fuldt av interessante historiske oplysninger. Der er saaledes en lang avhandling (med billeder) over Bangstenen av Prof. dr. Brøgger; Billedhugger Ole Fladager av D. R. Ødegaard; Thomaskyrkja paa Fjellfjell av presten Herman Ruge — en beretning til biskop Erik Pontoppidan i 1750 av Oluf Kalsrud. Hallvard i Lyffjum av N. O. Øio; Sammelst

fra Etneidalen av G. Klevgaard; Bondeopløpene i 1818 av Ole Thorsrud. En skismisjesak fra Mirdal, 1624, av samme forfatter; Gamle Lomiskjyrkje av D. Theigstol, St. Paul; Gammelt dokument vedkommende en grænsetvist mellem Hurum og Skidre av D. K. Mjstad; og tilslut Lensmænd i Vang i de sidste 350 aar av D. B. Steile.

Styret for Valdris Historielag er D. K. Ødegaard, formand, Løken i Valdris. Ole Thorsrud, varaformand, Selge Thune, Vang, kasserer, K. E. Dnistad, Arnt Jøritad og G. Klevgaard. Varamænd: Dr. Lyche, N. D. Øho, G. D. Sjøvi, provst Barth, Ø. Lundstein og D. Bjelbøle.

Meld dig ind i historielaget og send aarspengene til lensmand Selge Thune, Vang, Valdris. J. D. S.

Redtegnelser.

Saa mange gange som jeg hadde tænkt at sende nogle ord til Samband! Ja, lige siden mødet i Glenwood indtil nu. Med nogle ord vil jeg si saa mange tak for aaret som svandt. Den milestolpen er vi nu forbi, men bliffet kan dog sendes tilbage paa mange lyse minder, mange kjære ansigter staar frem for os, som vi paa forskjellige steder og anledninger møtte, av hvilke Valdrismøterne træder i forgrunden. Det er intet under hjertet røres naar man træffer igjen, faar se og tale med kjendte og venner, som vi ikke har hørt noget fra paa en 30, 40 aar, eller endog kortere tid. For min del fandt jeg i Glenwood saa mange av dem at det nytter ikke at nævne navn. Kanskje dog kun et, barndomsvennen Pastor D. L. Kirkeberg, som hjalp at gjøre det saa hyggeligt for os med sin tale, sang, lokking og hulling. Og saa, som det gjæstebøe sidder i hugen paa en. Det var Syver Rustebakke og jeg som var av de mange heldige at faa skraba gryta dagen efter selve

festmaaltidet. Na so so den grouten smakte endda han va lite fald.

Til slutning kom den herlige autoturen rundt Minnewassa-leifen (32 mil) med stans og beskuelse av statens største fiske-utflækningsanstalt. Saa faar det være nok herom, skjønt meget kunde skrives, der maaske vilde interessere dem som ikke var der.

Svorvel i fensite laget vil jeg ønske Samband med læsere et glædeligt nyttaar! Vi har atter begyndt paa en ny omvandring. Vender vi bliffet tilbage saa ser vi nok mangt vi kunde ha gjort anderledes, og meget synes for os uundgaaligt. Trods Jords og andres fredsforsøg og fredskonventioner forfatter krigen, den synes uundgaalig. Tyskland er og vil være stor, England er og vil være større.

Ja, den ærgjerrigheden efter at være stor og diger, den er svær. Salomon siger, det er alt forgjængelighed og aandstøtelse. Dette gjælder baade nation og individ. Alligevel saa er det eftertragtet at faa holde sig paa tophylten, beundret av folket og begunstiget av verden, saa er det ikke saa nøie med midlerne til disse maals opnaelse, blot at det sker og at den av egoisme gjennemhyrede selvished faar raade. Jernhælen er nok der, færdig til at træde ihjel individ som nation, naar man tror at se hindringer i sin vei.

Ja, kan hende at dette frams, som jeg skriver idag gaar i kurven. Lad gaa. Ligevel vil jeg saa lov at citere et vers av Ole Vig:

Vaagner op og skuer klarlig
 Hvordan fædrene i Norden
 Kjæmpede for livets krone,
 Stred for mer end glans paa jorden,
 For udydelig at leve,
 Ikke blot i sang og sage

Men i Gladheims gudebolig
Efter livets heltedage.

Lad mig faa si tak til disse mange ufortrødne bidragsydere til Samband. Der er en, som har været længe borte, som jeg skulde like til at se kom igjen, nemlig Ole Jørgens, som var første County Auditor av Ottetail County.

Son. S. S. Strøms bramfrie nybyggerlivslegt og gamle Lands historier var interessante, da jeg i Traill Co., N. Dak., mange gange traf ham. Engang i 80-aarene var jeg i hans hjem under streiftog som deputy assessor under Kognli.

Saa vil jeg hilse til hende, som er saa gjild i vers og prosa at la os faa høre fra mor Norge, Mrs. Eldrid Bæthjing-Ringerud. Engang skrev hun:

Den smerte som kan rummes i et hjerte,
Gier hverken navn eller maal.
Usfel den som aldrig livet lærte
At hærde sig, som ilden hærder staal.

Shvis ikke udjættelseslysten blir for drug for mig, muligens jeg ogsaa kunde, en gang, nedtegne lidt om slegt og udbandring.

Hermed find indlagt \$1.00 for 1917 for Samband. Har vi ikke udkomne til at ofre noget til mindegaven, kan vi ikke sende en liden julegave til kjendte, fattige trængende hinfides havet, saa maa vi vel endelig prøve, pünktlig at betale for organernes organ „Samband“.

N. E. Wolf.

Rojeau, Minn., 16de januar 1917.

Lidt fra Baldrisfesten i Manfred, N. D.

Baldrisgjæstebøe paa E. C. Melbys hall, fredag 28. dec., sidstl. var, — som det forekom mig — lig en tur til gamle Baldris.

Omkring 200 mennesker var tilstede — og borgermeesteren af Jessenden, Mayor Quarve hilset velkommen. Torsten Roble fungerede som „kjømeistar“. Ved sine mange humoristiske „stubby“ ga han anledning til mangen en munterhed.

Efterat vi havde indtat et vederkvægende maaltid, kom opførelsen af et skuespil: „Dei kvinsfolka“.

Skuespillerne fik folk til at „skrata“, nesten mer end de hadde godt af. Ja, jeg ved ikke, men naar man har spijt sig proppende fuld, eller god og mæt, saa taaler man i regelen ikke jaa meget, veit du —.

Hvem der opførte rollerne? Jo, det var: Anton Najand, Can. Gedahl, Nils Jørstad, Wendig Skrutvold, Emma Nordtorp, Gina Melby og Emma Opdahl.

Men nu — efterat „Dei kvinsfolka“ hadde „passeret revy“ fik vi høre om „skomafardansen“, dens tilblivelse, om hvem der først danset halling; at det var hallingerne, og at disse deraf fik sit hallingnavn. Videre fik vi greie paa, hvordan det gif til, at Baldriserne lærte denne samme hallingdans. Vi vet, at i den aller ældste tid, (naar det var, ved jeg ikke) fandt kjærringerne det nyttigt og passende, at ha smaagutterne fine til at „trøa“ smørret i butten — selvstølgelig maatte fõtadn være bare — og vasket. Ved dette „aa trøa“ smørret — lærte de tilsidt at danse halling. — Men for rigtig at være en god hallingdanser, maatte man ogsaa kunne „trøa“ osten — det er: danse paa „bræstinggrøntun“ uten at „trø“ igjennem — for gif „ain i møro“, var det

faa let at havne paa grytebunden og bræne sig. Jeg skal ikke sladre noget mer om dette, for jeg har ikke andet end hufommelsen at gaa efter, og det kan saa let bli til, at jeg har en daarlig hufommelse.

Men hvem vidste at fortælle alt dette, syntes jeg en nysgjerrig spørre. Jeg kan ikke svare noget bestemt; men spør Noble og han Timan Quarve.

Dog, dette var ikke alt paa programmet. — Tæppet gik op for anden gang, og der skulde „hugvendes“. Du har vel hørt om stykket hans Galvard Sande: „Ei hugvending“? og jammen var det godt, det skal guderne vide. Han Torkjel hadde ein pokkers „job“ — men jammen greidde han det let, styggen, under skrat og latter fra forsamlingen. Skuespil-Arne høstet velfortjent bifald.

Senere endel taler og sang. Timann Quarve vilde benytte anledningen til atter at minde ungdommen om, at de mer og mer, særlig maatte lægge sig i sælen for at kunne deklamere paa norsk. Der var git store summer til præmier for dette. Men endnu hadde vi ikke faat en eneste medalje. Det var ungdommen i østen, som fik præmierne — medens vi her i vesten ikke fik en eneste en. Senere deklamerte han Zbjens udødelige „Terje Viken“, der gav dybt indtryk.

Lærer John Bohlenbough talte, ligesaa F. B. Hansen, L. Noble, P. B. Andersen m. fl. „Kraakevisa“ og andre sange blev sunget.

Saa ryddedes gulvet og fram sprat ungdommer, „mjuke so ei svepo og spenstige som ei fjør“ med hallingdans og spænd, so Iuba has C. C. flaug endø i veggem, endda den hang nokjaa høit. Og nu gik det „lystlig ober tilje“ under musikkens eggende væld, til henimod morgenen. Da drog enhver hjem til sit, sikkerlig velfornøiet med aftenen.

Eivind Rudi.

Baldrisgaven.

Vær med. Bentetiden er forbi — nøl ikke længere!

Det har været sagt — og kanhænde med rette — at med indsamlingen til den paatænkte mindegave for Baldris gaar det ikke saa glat, som man i begyndelsen hadde dristet sig til at haabe.

Bistnok har mange grebet rigtig dybt i pungen. Jeg talte saaledes her om dagen med en Dakotafarmer — han hadde git 300 daler. Dette var ikke noe knusjel det, langtfra.

Jeg traf ogsaa en anden Baldris, for saken dybt interesseret. Han sa, at „enten maatte vi nu til aa røre paa os, og forsøke, om der ikke var raad aa saa flere med — for med indsamlingen er man ikke mer end halvveis endda. — Nu maatte der snart bli et af to: enten maatte man saa sammen mindst en 10,000 daler skulde det bli til noget „eller ogsaa fik man levere igjen hvad man hadde faat ogsaa, og la sagen fare“, ja sliig forekom det ham.

. . . Men hvad er saa denne gave? Er der nogen absolut nødvendighed med den? Er der nogen slags pligt eller æres-sag ved den? vil kanske nogen spørre. „Vi har da vel nok med os selv — og ikke stort at takke for,“ synes andre, — „enhver faar stri med sit“ — — Har vi havt en stærk krop, og vilje af jern — saa er vel ikke Baldris noget at takke. — Har vi gjort det godt i Amerika, saa har vi været „vor egen lyffes smed“ vi er da „self-made“. — Nok om dette. Der er mange hoder og ligesaa mange sind, og denne valdrisgavebevægelsen er en frivillig sag. Det er en god vilje — hjertelaget det her kommer an paa.

Politik og partifkhet kan vel neppe her være med og stille; den danner sig vel mere som et patriotisk udslag. Den er da sagt at skulle være en gave til minde, til tak, og er vi ikke

alle like taf skyldige? Den er jagt at skulde være en erindring til „ho mor“, til Valdris, for at „hun tog os i favn dengang vi var smaa, og ga os en saga med billeder paa“ — en taf for udrustningen. Og — „føler du ei hjertet banke for det land, som du forlod“, føler du ei lyst til at være med og binde vor mindefrans, til at fæste din blomst — stor eller liten — din „forglem-mig-ei“ til fransjen til „ho mor“?

Eivind Rudi.

Om innsamlingen til mindegaven.

Nb Samband for februar 1917 ser jeg, at jeg er ophøiet til hovedinnsamler for valdrisgaven. „Dæ æ snøgt o saa se eit navn“ sa han Knive-Per. Far hans hadde faat sig en kniv ved sit simple haandverk. Dette navn fik jeg fordi disse gjæve valdriser rundt Manfred lot mig sende ind disse store summer til valdrisgaven. Nu vil jeg saa citere et vers av N. D. Winje:

Saa va det daa denne Kaptein Miis,
(Det navnet til mannen svara)
Han drog ifring bygdi paa gamal vis,
Og saag etter Kongens kara.

Jeg mente nok jeg skulde til navnet svara, drog saa fring bygderne i begynnelsen av dette Herrens aar 1917, men den som sat fast og det med engang, det var jeg, og nu er jeg hjemme igjen. Naar jeg nu ser paa disse hushøie snefonner tør jeg ikke ut igjen. Det er vel, ikke strengt tat nødvendig, at jeg skal rundt til dig, kjære valdris, og ta gaven din og sende den til kassereren. Du kan likejaa godt sende den selv snarest mulig. Du undres vel paa hvad jeg tok mig til mens jeg sat fast i sneen. Synge, naturligvis! Og her skal du saa san-

gen; men jeg vil ha det forståat, at du farer lempelig med dommen, hvad versfjotterne anbelanger.

Foragtet av de store men elsket av de smaa
Se, det er nok veien, valdrisgaven maa gaa.
Du endnu ei de store finder i den lille hær,
Som allerede tegnet har sin gave over her
I Amerika.

Dog, om man regnes blandt de store eller blandt de smaa,
Saa er dog gaven like god, naar den blot kommer med.
Suffer du det gamle ordsprog, som omtrent lyder saa,
At mange, mange bæffe smaa gjør ofte stor en aa,
Stor en aa.

Du gode søn og datter, som ut fra bygden drog,
Du fædrehjemmet glemmer ei saa let, heller ei far og mor.
Din ærefilling sender du til valdrisgaven snart,
Og folk i Valdris vil med tiden synes: det er jaa rart,
Dæ æ so rart.

Lif Veinaelvens bande, som tusinder av aar
Har rundet hen saa stille, dog brusjet lidt hver vaar,
Skal valdrisgaven svulme op hvert eneste aar,
Og bringe frem lidt hygge der hvor uheld har gjort skaar,
Har gjort skaar.

I Samband for februar, side 253, ser jeg en trykfeil Naar trykfeilen er til skade for manden eller for saken, skylder man det paa trykkeridjæblen, men naar artikelen eller personen tjener paa det, siger man forsynets magt har grebet ind. I dette tilfælde, hvor istedetfor \$12,000, som skulde stemme med regnestykket, staar \$10,000, kan man ikke forståa andet end det er en spaadom om at valdrisgaven skal

bli \$12,000, istedetfor som jeg mente \$10,000. Nu kan der vel være adskillige trykfeil i følgende talstørrelser, som jeg har faat ved at addere op. Jeg har ikke holdt mig strengt til hvad som er anført i kvitteringerne undtagen selve summerne, og da finder jeg, at indtil februar 1917, er der indkommet som følger:

Til Ø. Slidre	\$1,154.50
Til S. Aurdal	1,140.25
Til N. Aurdal	822.00
Til Vang	795.00
Til B. Slidre	734.50
Til Etnedalen	103.35

Desuten er der endel indbundne renter, som her ikke er tat med. Ligeledes er der en komite som begyndte at indsamle til Etnedalen førend denne komite begyndte, og det som der-ved blir indsendt, kan ved det endelige opgjør bli medregnet i gaven til Etnedalen.

Jeg vil ogsaa gjennem Samband faa lov at takke „N“ som skriver om valdriser i Door Co., Wis. Jeg har læst alt han skriver med stor interesse. E. S. Dahly skriver om valdriser i Pope Co., Minn. Jeg synes vi burde faa disse to i særdeleshed som indsamlere til gaven; ti de vet virkelig hvor valdriserne bor. Skulde du ikke like, Mr. Veblen, at faa en eller anden til at skrive om valdriserne i hvert eneste County?
L. O. Noble.

Jo, det er det vi inderlig ønsker, at nogen skriver om valdriserne (og alle andre norster) i hvert County hvor de er at finde. Vi har faat brev fra mænd, som har lovet at skaffe beskrivelser fra andre Countier, i lighed med dem fra Door County, Spring Grove, Turtle Mountain, osv.—Red.

Kvittering for bidrag til Valdrisgaven.

Før modtaget og kvitteret for	\$4,937.47
Ved Hon. L. O. Noble, Manfred, N. D., fra følgende i Nord Dakota: Helge Knutsen Skjette, Garven (fondet Vang) \$5, Inger O. Field (Mrs. H. A. Fos), Minot, (fondet Etnedalen) \$10, Anders H. Opdal, Fargo, (fondet Vang) \$5, N. N. Nilfen (Ranum) Meckinock, (fondet N. Aurdal) \$5, Senator Nick N. Nilfen (Ranum), Emerado, (fondet N. Aurdal) \$5, G. O. Grov, Bismarck (fondet S. Aurdal) \$10, til-	
Sammen	45.00
	<u>\$4,982.47</u>

Minneapolis, 23de februar 1917.

A. M. Sundheim, kasserer.

Bestemmelser om Valdrisgaven.

“1. Indsamlingen til Valdris optages paa den maate, at bidragene til hvert herred holdes særskilt, og givnerne bestemmer til hvilket herred bidraget ydes.

2. Bidragsyderne udtaler til hvilket øiemed de ønsker deres bidrag anvendt.

3. Indsamlingen fortsættes til valdrisstevnet i 1917, og det samlede beløb oversendes hvert herred som et urørligt fond, undtagen de gaver, som givnerne bestemmer for noget andet. Herredsstyret forvalter samme og anvender indtægterne deraf som det finder det mest hensigtsmæssigt, dog saaledes, at tilbørligt hensyn tages til bidragsydernes ønske.”

For cirkulærer og al anden oplysning man ønsker, skriv til sekretæren. Bidrag og løfter om bidrag sendes til kassereren. Følgende er komiteens medlemmer:

Fra Vang, C. J. Heen, Dennison, Minn.

Fra V. Slidre, I. O. Hovey, 2121 Hennepin Ave., Minneapolis, Minn. SEKRETÆR.

Fra Ø. Slidre, T. O. Roble, Manfred, N. Dak.

Fra Etnedalen, Johannes Anderson, Cottenwood, Minn.

Fra N. Aurdal, A. M. Sundheim, 3205 Park Ave., Minneapolis, Minn. KASSERER.

Fra S. Aurdal, L. C. Goplerud, Portland, N. Dak.

A. A. Veblen, 305 Walnut St. SE., Minneapolis, formand.

Lutheran Publishing House

DECORAH, IOWA.

Northwestern Branch, 322 South 4 St., Minneapolis, Minn.

EN AARGANG AV SAMBAND indbindes i smukt lærebsbind for 35 cents, i velskbind for 50 cents.

NORSK-AMERIKANSK FESTSKRIFT, saalænge oplaget varer, til halv pris, \$1.00, porto 10 cents. Alle "Sambandsmænd" bør ha dette værdifulde verk.

Norwegian-American

er det bedste middel til at bibringe den opvoksende slægt af norsk-amerikanere interesse for sine forfædres minder, kultur, historie, literatur, samt at gjøre dem kjendt med vort folks virksomhed, og almene nyheder om dem, hele verden rundt; men især i Amerika. Foruden **Norwegian-American** er intet norsk hjem fuldt udstyret med bladliteratur. Frit prøveeksemplar faas ved at skrive til

NORWEGIAN-AMERICAN

Northfield, Minn.

NORSK BRILLEMAGER

Minneapolis har en Valdris Brillemaker, som gjerne vil forsyne dig med briller naar du bør ha noget saadant. Hvad godt gjør det dig om du har billeder, illustrerte bøker og anden god læsning, dersom du ikke har dine briller i orden? Gaa og faa dig nye, videnskabelig avpassede briller, eller faa de gamle istandsat, hos brillemakeren

EVEN E. OSTREM

108 SOUTH 7th STREET

MINNEAPOLIS, MINN.

LÆS ADRESSELAPPEN!

Den viser, umiddelbart efter dit navn, datoen (maaned og aar), som avslutter den tid for hvilken du har betalt kontingent. Saaledes viser "sep16" at abonnenten har betalt til og med september 1916 og burde længe siden ha fornyet. Staar der "dec16" saa viser den at tiden løj ut med december 1916, sidste aars ende. Staar der "mar17" saa er tiden oppe med nærværende hefte og en dollar vil være velkommen hos os naarsomhelst det maa falde beleilig at sende den, og datoen vil da bli forandret til "mar18". Vi sendte etpar uker siden paamindelser til omtrent 700 abonnenter hvis tid var oppe. Det store flertal har endnu ikke svaret, og vi anmoder venligt alle om at komme os ihu saasnart det falder bekvemt. De folk, som vi maa betale for trykning, porto, osv., de glemmer ikke at kræve sit, og det er de enkelte smaa summer som skyldes os, og for fornyelser, og for nye abonnenter, som skulde tilfredsstille disse krav. Glem os ikke, saa skal I alle ha tak. Send kontingenten til "Sambands" bestyrer,

A. A. VEBLEN,

305 WALNUT ST. SE.

MINNEAPOLIS, MINN.